

دانشگاه قم
معاونت آموزشی

آیین نامه یکپارچه آموزشی
دوره های کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی

و دستورالعمل اجرایی آیین نامه
دانشگاه قم

سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳

شماره: ۱۵۴۹۴۶/۹

تاریخ: ۲۷/۶/۱۴۰۲

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مشخصات سند	
عنوان سند: آیین نامه یکپارچه مقررات آموزشی دوره های تحصیلی کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکتری تخصصی	
نوع سند: آیین نامه	شماره سند: ۲۲۱۴
ویرایش: ۱	صفحه: ۱۶

اقدام کنندگان			
اقدامات	نام و نام خانوادگی	واحد سازمانی	امضاء
تهیه کننده:	رضا نقی زاده	مدیرکل دفتر برنامه ریزی آموزش عالی	
تایید کننده:	قاسم عموعابدینی	معاون آموزشی	
تصویب کننده:	محمد علی زلفی گل	وزیر علوم، تحقیقات و فناوری	

مرجع تأیید و ثبت	نام و نام خانوادگی دبیر	شماره و تاریخ صورتجلسه	امضاء
شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی	قاسم عموعابدینی	جلسه شماره: ۹۶۲*	
		تاریخ: ۱۴۰۲/۴/۲۵	
* این آیین‌نامه در جلسه ۹۵۶، ۹۵۷، ۹۵۸، ۹۵۹، ۹۶۰ و ۹۶۲ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی مورد بحث و بررسی قرار گرفت و در جلسه ۹۶۲ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی به تاریخ ۱۴۰۲/۴/۲۵ مصوب شد.			

مرجع نگهداری سند	پرونده	قسمت	تاریخ و شماره ابلاغ سند:
دفتر وزارتی			

با استناد به قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم تحقیقات و فناوری مصوب ۱۳۸۳/۰۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی و در راستای حفظ و ارتقاء کیفیت آموزشی در نظام آموزش عالی کشور و تحقق گام دوم انقلاب اسلامی، مرجعیت علمی و مشارکت دانشگاه ها در تمدن سازی با رویکرد حکمتی و دانایی محور، آیین نامه یکپارچه مقررات آموزشی دوره های تحصیلی تدوین شد. این آیین نامه در دو بخش عمومی و اختصاصی همراه با پیوست تعاریف، تنظیم شده است و در سطح کلیه زیر نظام های آموزش عالی، دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی که به نحوی مسئول پذیرش، آموزش و بالندگی دانشجویان هستند، به اجرا گذاشته می شود.

ماده ۱: هدف

هدف از تدوین این آیین نامه، انتظام بخشیدن به امور تحصیلی دانشجویان از طریق تعیین چارچوب قانونی برای اجرای هماهنگ، یکپارچه و صحیح برنامه های آموزشی و پژوهشی دانشگاه های کشور به منظور تربیت نیروی انسانی متخصص، متعهد، آشنا با علم و آخرین دستاوردهای علمی، و منطبق با نیازهای جامعه، در راستای بهره گیری بهینه از ظرفیت های موجود برای ارتقای سطح کیفی آموزش و پژوهش در دوره های تحصیلی کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی است. دوره های تحصیلی «دکتری عمومی رشته دامپزشکی» و «دستکاری دوره های تخصصی»، «کارشناسی ارشد پیوسته»، «دکتری مستقیم» و «دکتری پیوسته» دارای مقررات ویژه خود هستند و از آیین نامه های جداگانه پیروی می کنند.

توجه : دانشجو در صورت ارائه درخواست در هر یک از موارد آموزشی، موظف است درخواست خود را پیگیری و متناسب با نتیجه، اقدام لازم را انجام دهد.

بخش اول : مواد عمومی

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
۲	شرط ورود به دانشگاه: - تأیید شایستگی های علمی و عمومی از طریق پذیرفته شدن در آزمون ورودی (که توسط سازمان سنجش آموزش کشور برگزار می شود). - یا کسب پذیرش از دانشگاه طبق ضوابط و مقررات مصوب وزارت است.	تبصره : پذیرش دانشجویان مشمول مقررات استعدادهای درخشان و استاد محور در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی طبق مقررات جاری از جمله مصوبات شورای هدایت استعدادهای درخشان وزارت و پذیرش داوطلبان خارجی مشروط بر دارا بودن مدرک رسمی و مورد تایید پایان دوره های تحصیلی قبلی طبق مقررات جاری انجام می شود.
۳	آموزش در دانشگاه مبتنی بر نظام ترمی - واحدی است.	تبصره : آموزش در دانشگاه به زبان فارسی انجام می شود.
۴	دانشگاه موظف است در رشته های مصوب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی و دوره ای که مجوز آن را از شورای گسترش آموزش عالی وزارت دریافت نموده است، دانشجو بپذیرد و فقط برنامه های آموزشی و درسی را که بر اساس ضوابط ابلاغی وزارت و مصوب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی تدوین گردیده است اجرا نماید.	
۵	چگونگی و ترتیب ارائه تمامی دروس هر دوره و هر رشته با رعایت پیش نیاز (تقدم و تاخر) هر درس طبق برنامه درسی مصوب بر عهده دانشگاه است. تبصره ۱: دانشجو در آخرین نیمسال تحصیلی که منجر به دانش آموختگی می شود، از رعایت مقررات مربوط به این ماده معاف است.	گروه های آموزشی باید بر اساس سرفصل رشته، کلیه درس ها را با در نظر گرفتن دروس پیش نیاز و جبرانی برای مقطع کارشناسی در حداکثر ۸ نیمسال تحصیلی، و برای مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری (واحد های دوره آموزشی) در حداکثر ۳ نیمسال تحصیلی برنامه ریزی و پس از تایید گروه آموزشی و دانشکده به اطلاع دانشجویان برسانند.
۶	در صورت به دست نیاوردن نمره قبولی در خارج از سنوات مجاز تحصیلی در هر درس یا حذف غیرموجه درس به تشخیص دانشگاه، پرداخت هزینه برای دانشجوی مشمول آموزش رایگان جهت انتخاب مجدد همان درس یا درس جایگزین آن، توسط هیأت امنای دانشگاه تصمیم گیری می شود.	مصوبات اعلام شده از طرف هییت امنای دانشگاه از طریق روابط عمومی دانشگاه اطلاع رسانی شود.

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
۷	شرکت دانشجو در تمام جلسات کلاس درس الزامی است. تبصره ۱: اگر دانشجو در درسی بیش از ۳/۱۶ جلسات کلاس و یا در جلسه امتحان پایان نیمسال همان درس، غیبت کند، نمره آن درس صفر ثبت می شود. در صورتی که به تشخیص شورای آموزشی دانشگاه، غیبت دانشجو موجه تشخیص داده شود، آن درس صفر و نمره آن، از مجموع درس های آن نیمسال حذف می شود. تبصره ۲: نظارت بر رعایت نظم و انضباط آموزشی و مقررات دانشگاه توسط دانشجو در کلاس درس بر عهده مدرس درس می باشد. مدرس درس موظف به ثبت حضور و غیاب دانشجویان در هر جلسه و گزارش آن مطابق ضوابط دانشگاه است و دانشگاه موظف است نسبت به ثبت الکترونیکی آمار برگزاری کلاس ها و حضور و غیاب دانشجویان اقدام نماید.	۱- در صورت ارائه تقاضای دانشجو در موعد مقرر طبق تقویم آموزشی، چنانچه شورای آموزشی دانشکده/دانشگاه، غیبت ۳/۱۶ کلاسی یا غیبت امتحان پایانی نیمسال دانشجو را موجه تشخیص دهد، آن درس حذف، و در این صورت، رعایت حد نصاب حداقل ۱۲ واحد در طول نیمسال برای دانشجو الزامی نیست، ولی نیمسال مذکور به عنوان یک نیمسال کامل جزو مدت مجاز دوره تحصیلی وی محسوب می شود. ۲- در شرایط خاص، حذف تمام دروس یک نیم سال تحصیلی با درخواست دانشجو توأم با اظهار نظر مکتوب استاد راهنمای آموزشی در موعد مقرر طبق تقویم آموزشی و از طریق پورتال خویش در سامانه آموزشی دانشگاه و موافقت شورای آموزشی دانشکده/دانشگاه، حداکثر تا یک هفته قبل از شروع امتحانات و با احتساب در سنوات تحصیلی امکان پذیر است. ۳- دانشجو (در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد) می تواند در صورت اضطراب تا دو هفته قبل از شروع امتحانات پایان نیمسال، صرفاً یک درس نظری را طبق تقویم آموزشی با تأیید گروه آموزشی حذف کند مشروط بر آن که: اولاً) در آن درس دارای غیبت ۳/۱۶ کلاسی نباشد. ثانیاً) تعداد واحدهای باقی مانده دانشجو در کارشناسی کمتر از ۱۲ واحد و در کارشناسی ارشد کمتر از ۸ واحد نشود. ۴- اساتید حضور و غیاب دانشجویان در کلاس ها، آزمایشگاهها و کارگاه های آموزشی را انجام و به طور هفتگی در سامانه آموزش دانشگاه ثبت نمایند.
۸	پیشرفت تحصیلی دانشجو در هر درس، توسط مدرس همان درس و بر اساس حضور، شرکت در فعالیت های کلاسی، انجام تکالیف درس و نتایج امتحانات ارزشیابی می شود. تبصره ۱: برگزاری آزمون کتبی برای درس های نظری الزامی است. تبصره ۲: مدرس درس موظف است در چارچوب ضوابط دانشگاه ظرف مدت حداکثر ۱۰ روز پس از اعلام گزارش نهایی امتحان در دوره کاردانی و کارشناسی و حداکثر ۲۰ روز پس از اعلام گزارش نهایی امتحان در دوره کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی، جهت رسیدگی به اعتراضات مکتوب دانشجویان و	۱- برگزاری آزمون کتبی پایان نیمسال برای دروس نظری و بخش نظری دروس نظری- عملی در کلیه مقاطع تحصیلی براساس برنامه زمان بندی اعلام شده طبق برنامه امتحانات الزامی می باشد و گزارش تخلفات احتمالی مربوط به این تبصره بر عهده مسئول برگزاری امتحانات و تایید معاونت آموزشی هر دانشکده می باشد که باید حداکثر تا قبل از پایان بازه امتحانات به معاون آموزشی دانشگاه گزارش شود. ۲- اساتید باید طبق محدودیت زمانی زیر در هر یک هر درس را در سامانه آموزشی دانشگاه جهت اطلاع دانشجویان ثبت و تایید نهایی نمایند:

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
۸	رفع اشتباهات احتمالی، اقدام به بازبینی اوراق امتحانی درس نماید و نتیجه آن را به دانشجو و دانشگاه اعلام و ثبت نماید. دانشگاه موظف به ایجاد سامانه الکترونیک و نرم افزاری برای اجرایی سازی این تبصره می باشد. تبصره ۳: مدرس درس موظف است برگه های امتحانی و سایر فعالیت های درسی و مستندات آزمون در هر درس را پس از پایان امتحانات به عنوان سوابق درس تا حداقل یک نیمسال تحصیلی نزد خود نگهداری نماید. تبصره ۴: نمره هر یک از دروس پس از انقضای مدت مذکور و اعلام به آموزش کل غیر قابل تغییر می باشد. در صورت درخواست مدرس جهت تغییر نمره ثبت شده، دانشگاه مطابق ضوابط مصوب خود با دریافت فرم اصلاح نمره و دلایل اشتباه صورت پذیرفته در ثبت نمره توسط مدرس، مجاز به اصلاح نمره می باشد.	الف) در مقطع کارشناسی حداکثر تا ۱۰ روز پس از تاریخ برگزاری امتحان نتیجه را ثبت و ۳ روز بعد از ثبت و رسیدگی به اعتراضات احتمالی دانشجو تایید نهایی شود. ب) در مقطع کارشناسی ارشد حداکثر تا ۳۰ روز پس از تاریخ برگزاری امتحان نتیجه را ثبت و تا ۲۰ روز بعد از ثبت و رسیدگی به اعتراضات احتمالی دانشجو تایید نهایی شود. ج) در مقطع دکتری حداکثر تا ۶۰ روز پس از تاریخ برگزاری امتحان نتیجه را ثبت و تا ۲۰ روز بعد از ثبت و رسیدگی به اعتراضات احتمالی دانشجو تایید نهایی شود. ۳- نمرات دروس تمرین دبیری، کارآموزی و کارورزی، عملیات صحرایی، کار در عرصه و دروسی که در برنامه درسی مصوب، با پروژه ارائه می شود، در صورتی که به تشخیص مدرس و تأیید گروه آموزشی مربوط، تکمیل آنها در طول یک نیمسال تحصیلی میسر نباشد، ناتمام تلقی می شود و نمره دروس ناتمام می بایست حداکثر در ترم اول تا پنجم اردیبهشت و ترم دوم تا پنجم شهریورماه به نمره قطعی تبدیل گردد. ۴- نمره درس ناتمام در نیمسالی که دروس اخذ شده، ثبت می گردد.
۹	سقف مدت مجاز تحصیل در هر دوره محدود است و با اتمام سنوات مجاز، امکان تحصیل در آن دوره از دانشجو سلب می شود و دانشجو محروم از ادامه تحصیل می گردد. تبصره ۱: مدت مجاز مرخصی های بدون احتساب سنوات که مطابق ضوابط دانشگاه قابل استفاده برای دانشجو می باشد به شرح زیر است: - مرخصی زایمان برای هر فرزند (مطابق قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مصوب مجلس شورای اسلامی)، یک نیمسال در طول دوره بارداری و حداکثر ۴ نیمسال پس از زایمان برای مادران دانشجو دارای فرزند زیر دو سال - مرخصی پزشکی، حداکثر دو نیمسال تحصیلی - سایر مصادیق مرخصی تحصیلی (مانند ماموریت همسر یا والدین و ...) حداکثر تا دو نیمسال تحصیلی	۱- دانشجوی متقاضی استفاده از مرخصی بدون احتساب سنوات آموزشی می بایست درخواست خود را توأم با اظهار نظر مکتوب استاد راهنمای آموزشی طبق تقویم آموزشی از طریق سامانه آموزشی دانشگاه در موعد مقرر ثبت و ارسال نمایند.
۱۰	دانشجوی متقاضی انصراف از تحصیل، باید درخواست انصراف خود را شخصاً یا از طریق وکیل قانونی خود و به طور رسمی به آموزش دانشگاه تسلیم کند. دانشجو مجاز است فقط برای یکبار و تا حداکثر دو ماه از تاریخ ارائه درخواست، تقاضای انصراف خود را پس بگیرد. در غیراینصورت، پس از انقضای این مهلت،	۱- درخواست انصراف از تحصیل همراه تاییدیه مکتوب استاد راهنمای آموزشی، می بایست از طریق سامانه آموزشی دانشگاه جهت بررسی و تصمیم گیری ارسال شود.

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
۱۰	حکم انصراف از تحصیل وی صادر می شود. تبصره ۱: تصمیم گیری درمورد بازگشت به تحصیل دانشجوی منصرف از تحصیل در محدوده سنوات مجاز تحصیلی و به شرط امکان اتمام واحدهای باقیمانده در سنوات مجاز تحصیلی باقیمانده صرفاً بر عهده شورای آموزشی دانشگاه است. تبصره ۲: عدم انتخاب واحد در هر نیمسال توسط دانشجو به عنوان انصراف از تحصیل بوده و در صورت عدم پی گیری دانشجو و عدم تعیین تکلیف وضعیت آموزشی دانشجو در آن نیمسال تحصیل، در پایان همان نیمسال تحصیلی در وضعیت دانشجو به عنوان انصراف از تحصیل اعمال می شود.	۲- در صورتیکه ارائه درخواست دانشجو بعد از زمان حذف و اضافه واحد باشد واحد های آن نیمسال جزو تعهد دانشجو محسوب می شود. ۳- درخواست دانشجوی انصرافی جهت بازگشت به تحصیل همراه با اظهارنظر استاد راهنمای آموزشی وی در کمیته منتخب آموزشی بررسی و تصمیم گیری میشود. و در صورت موافقت، تکلیف نیمسال های وقفه تحصیل و نیمسال شروع به تحصیل مشخص می شود.
۱۱	دانشجویی که در هر نیمسال در یک یا چند درس نمره قبولی کسب نکند، چنانچه در نیمسال های بعدی، درس یا دروس مذکور را با نمره قبولی بگذراند، نمره یا نمره های مردودی قبلی در ریز نمرات تحصیلی دانشجو ثبت شده و این نمره ها در میانگین نیمسال و کل دوره محاسبه می شود. تبصره ۱: دانشگاه مجاز است با درخواست کتبی دانشجو مبنی بر بلاثر نمودن نمره حداکثر یک درس مردودی از میانگین کل دوره موافقت نماید. نمره مردودی درس مذکور در ریز نمرات ثبت و در میانگین نیمسال تحصیلی محاسبه می شود. درخواست کتبی دانشجو و حذف درس مردودی صرفاً پس از قبولی در آن درس قابل انجام است. گذراندن دروس با استفاده از ماده مذکور، مشروطی دانشجو در نیمسال های قبل را خنثی نمی کند و شورای هدایت استعداد های درخشان وزارت مجاز است دانشجویی را که از این تبصره استفاده می نماید و به واسطه آن حائز شرایط استعداد درخشان می شود را از شمول تسهیلات خود خارج نماید. تبصره ۲: تسهیلات این ماده شامل دانشجویانی که به دلیل تقلب و یا حکم انضباطی، نمره مردودی دریافت می کنند، نمی شود.	محرومیت دانشجو از شمول تسهیلات در محدوده دروسی است که به موجب حکم انضباطی نمره مردودی دریافت نموده و حکم قطعیت یافته است. تبصره: به استاد بخشنامه شماره ۲/۲۱/۲۸۳۴۲۸ مورخ ۱۴۰۳/۱۰/۱۶ معاون آموزشی وزارت علوم ، تحقیقات و فناوری و اعلام رای دیوان عدالت اداری و ابطال این ماده مبنی بر تاثیر گذاری دروس مردودی بر میانگین کل ،اگر دانشجویی در هر نیمسال در یک یا چند درس نمره قبولی کسب نکند چنانچه در نیمسال های بعدی درس یا دروس مورد نظر را با نمره قبولی بگذراند نمره یا نمره های مردودی قبلی در میانگین کل دانشجو محاسبه نمی گردد . توجه:استفاده از این تبصره فقط در زمان فارغ التحصیلی می باشد.
۱۲	معادل سازی نمرات دروس گذرانده شده برای دانشجویان انصرافی، اخراجی، تغییر رشته ای، انتقالی و یا تغییر رشته توام با انتقال، با رعایت موارد زیر انجام می شود. الف) از زمان انصراف یا اخراج دانشجو در دوره قبلی بیش از ۵ سال نگذشته باشد و حداقل نمره قابل قبول (در دوره کاردانی و کارشناسی ۱۲، در دوره کارشناسی ارشد ۱۴ و در دوره دکتری تخصصی ۱۶) را در دانشگاه یا رشته مبدا کسب کرده باشد. ب) دروس از دوره یا دوره هایی که منتج به اخذ یک مدرک تحصیلی رسمی شده باشد نمی تواند معادل سازی شود. ج) به منظور جلوگیری از تضییع حقوق دیگر دانشجویان، دانشگاه بایستی بر اساس شیوه نامه مصوب شورای آموزشی	تبصره ۱: معادل سازی واحد های آموزشی دانشجویان انصرافی و اخراجی که مجدداً در دانشگاه پذیرفته می شوند و دانشجویان انتقالی و تغییر رشته و انتقال توام با تغییر رشته طبق (پیوست شماره ۲) انجام میشود. تبصره ۲: نقل و انتقال دانشجوی شاهد و ایثارگر، انتقال از خارج به داخل و دانشجویان اتباع خارجی تابع ضوابط و مقررات مربوطه خواهد بود.

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
۱۲	دانشگاه، برای معادل سازی نمرات که در زمان درخواست دانشجو کتبا به وی اطلاع رسانی می کند، ضریب معادل سازی نمرات را بر اساس کیفیت و ویژگی های دانشگاه یا رشته مبدا و مقصد تعیین و اعمال نماید و نمره معادل سازی شده در نمرات دانشگاه مقصد درج شود. (۵) به ازای هر ۲۰ واحد از دروس معادل سازی شده ۱ نیمسال از سنوات مجاز تحصیلی دانشجو در دوره کاردانی و کارشناسی کاسته می شود. (۵) برای دانشجوی کارشناسی ارشد به ازاء معادل سازی هر ۱۲ واحد درسی، یک نیمسال تحصیلی از سنوات مجاز تحصیل وی کسر می شود. تبصره: در صورت عدم تغییر برنامه درسی وزارت و تایید دانشگاه مقصد مبنی بر عدم تغییر محتوای برنامه درسی، معادل سازی برای دانشجویان مشمول بند الف این ماده که بیش از ۵ سال از انصراف یا اخراج ایشان در دروره قبلی گذشته باشد، بلامانع است.	تبصره ۳: مدرک فراغت از تحصیل دانشجوی انتقالی توسط دانشگاه مقصد صادر می شود. تبصره ۴: انتقال دانشجو در هر مقطع تحصیلی فقط یک بار مجاز می باشد.
۱۳	برنامه ریزی و تصمیم گیری درباره تقویم آموزشی، چگونگی اعلام و ثبت نمره، زمان حذف و اضافه، حذف اضطراری دروس، نحوه اعتراض به نتایج امتحانات، تاریخ تجدید نظر و دیگر موضوعات اجرایی، طبق شیوه نامه اجرایی دانشگاه موضوع ماده ۵۱ این آیین نامه انجام می شود.	تبصره: ستاد کل آموزش موظف است تقویم آموزشی هر نیمسال را با در نظر گرفتن تمام موارد لازم (برنامه زمانی انتخاب واحد، حذف و اضافه، برنامه امتحانات و...) تهیه و به موقع اطلاع رسانی نماید. (نیمسال اول تا ۱۵ خرداد ماه و نیمسال دوم تا ۱۵ آذر ماه).

توجه: دانشجو در صورت ارائه درخواست در هر یک از موارد آموزشی، موظف است درخواست خود را پیگیری و متناسب با نتیجه، اقدام لازم را انجام دهد.

بخش دوم: مواد اختصاصی

الف) دوره های تحصیلی کاردانی و کارشناسی (پیوسته و ناپیوسته)

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
۱۴	مدت مجاز تحصیل در دوره های تحصیلی کاردانی (پیوسته و ناپیوسته) و کارشناسی ناپیوسته ۴ نیمسال و در دوره کارشناسی پیوسته ۸ نیمسال است. تبصره ۱: دانشگاه اختیار دارد، مدت مجاز را برای دوره کاردانی (پیوسته و ناپیوسته) و کارشناسی ناپیوسته حداکثر ۱ نیمسال و برای دوره کارشناسی پیوسته حداکثر تا ۲ نیمسال افزایش دهد. تبصره ۲: در صورت افزایش سنوات موضوع تبصره ۱ این ماده و موجه نبودن آن از نظر دانشگاه، پرداخت هزینه برای دانشجوی مشمول آموزش رایگان جهت سنوات غیر مجاز، توسط هیأت امنای دانشگاه تصمیم گیری می شود. تبصره ۳: نیمسال هایی که دانشجو بابت افزایش سنوات، شهریه پرداخت می کند از مدت تعهد خدمت آموزش رایگان وی کسر می شود. تبصره ۴: حداقل مدت مجاز برای دانش آموختگی در دوره کارشناسی پیوسته ۶ نیمسال تحصیلی می باشد.	۱- در صورت عدم اتمام تحصیل دانشجوی مقطع کارشناسی در سنوات مجاز تحصیلی، دانشجو در صورت تمایل درخواست خود مبنی بر افزایش سنوات تحصیلی نیمسال های ۹ یا ۱۰ را همراه با مستندات و مدارک در موعد مقرر طبق تقویم آموزشی از طریق سامانه آموزشی دانشگاه ارسال نماید. درخواست دانشجو پس از اخذ نظر استاد راهنمای آموزشی و مدیر گروه و دانشکده مربوطه، در شورای آموزشی دانشگاه/ دانشکده، بررسی و بر اساس درخواست، مستندات و مدارک ارسالی به صورت یکی از حالات زیر تصمیم گیری می شود: الف) موافقت با افزایش سنوات بدون دریافت شهریه برای نیمسال نهم (برای دوره های روزانه) ب) موافقت با افزایش سنوات دهم و بالاتر با پرداخت هزینه طبق تعرفه هیأت امنای دانشگاه ج) مخالفت با افزایش سنوات دانشجو و اعلام محرومیت از تحصیل ۲- دانشجویان دوره شبانه در صورت تحصیل مازاد بر سقف تعیین شده می بایست برای نیمسال دهم شهریه ای معادل ۱/۵ برابر شهریه تعیین شده بر مبنای دانشجویان ورودی خود در زمان تحصیل مازاد بر سقف تعیین شده پرداخت نمایند.
۱۵	تحصیل همزمان دانشجوی دوره کاردانی و کارشناسی به شیوه حضوری در کلیه دانشگاه ها (دولتی و غیردولتی) و کلیه دوره های تحصیلی ممنوع است. تبصره ۱: دانشجوی دوره کارشناسی می تواند همزمان در شیوه های غیر حضوری کاردانی و کارشناسی که منتهی به مدرک تحصیلی رسمی می شود، تحصیل کند.	دانشجو در یک زمان حق نام نویسی و ادامه تحصیل در بیش از یک رشته و در هر رشته بیش از یک گرایش در یک یا چند دانشگاه در دوره های حضوری را نخواهد داشت. در صورت تخلف، از ادامه تحصیل در یکی از رشته های انتخابی، به تشخیص کمیسیون بررسی موارد خاص دانشگاه محروم و سوابق تحصیلی وی باطل اعلام می شود. دانشجو در این حال موظف است کلیه هزینه

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
	تبصره ۲: تحصیل همزمان دانشجویان استعدادهای درخشان دوره کارشناسی بر اساس مصوبات شورای هدایت استعدادهای درخشان وزارت انجام می شود.	های مربوط به رشته حذف شده را مطابق با تعرفه های تعیین شده به دانشگاه بپردازد.
۱۶	نمره ارزشیابی از هر درس به صورت عددی از صفر تا ۲۰ محاسبه می شود و حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۰ و میانگین کل قابل قبول در هر نیمسال ۱۲ است و چنانچه میانگین نمرات دانشجو در هر نیمسال تحصیلی کمتر از ۱۲ باشد، آن نیمسال، مشروط تلقی می شود. چنانچه دانشجو در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته دو نیمسال و در دوره کارشناسی پیوسته ۳ نیمسال اعم از متوالی یا متناوب، مشروط شود از ادامه تحصیل محروم می شود. تبصره ۱: تعداد واحدهای درسی قابل اخذ توسط دانشجو و شرایط آن در نیمسال پس از مشروطی مطابق ضوابط دانشگاه مندرج در شیوه نامه اجرایی دانشگاه (موضوع ماده ۵۱ این آیین نامه) و با رعایت مفاد ماده ۱۷ این آیین نامه انجام می شود.	۱- در صورتیکه دانشجو در یک نیمسال مشروط شود در نیمسال بعد مجاز است حداکثر ۱۵ واحد انتخاب نماید. ۲- چنانچه دانشجو در یک نیمسال تحصیلی مشروط شود و در نیمسال تحصیلی بعد از مشروطی، مرخصی تحصیلی اخذ نماید یا وقفه تحصیلی به هر علتی داشته باشد یا حذف نیمسال نماید یا کلیه دروس او به علت غیبت ۳/۱۶ یا غیبت امتحانی حذف شده باشد، مقررات مربوط به انتخاب واحد دانشجویان مشروط در نیمسال بعدی اعمال می شود.
۱۷	انتخاب حداقل ۱۲ واحد درسی در هر نیمسال تحصیلی برای دانشجو الزامی است. تبصره ۱: حداکثر واحد درسی قابل اخذ در هر نیمسال تحصیلی ۲۰ واحد و در بازه تابستان ۶ واحد است. تبصره ۲: اگر میانگین نمرات دانشجویی در نیمسال تحصیلی حداقل ۱۷ باشد، با تایید گروه آموزشی در نیمسال تحصیلی بعد می تواند حداکثر تا ۲۴ واحد درسی اخذ نماید. تبصره ۳: در نیمسال تحصیلی آخر که دانشجو صرفاً ۲۴ واحد درسی باقیمانده دارد می تواند صرف نظر از میانگین کل (کمتر از ۱۰ نباشد) و مشروطی، ۲۴ واحد درسی را اخذ نماید. تبصره ۴: در شرایط خاص که دانشجو با گذراندن حداکثر ۸ واحد درسی دانش آموخته می شود، با تایید گروه آموزشی، می تواند واحدهای مذکور را در بازه تابستان اخذ کند. تبصره ۵: بازه تابستان، به عنوان نیمسال تحصیلی محسوب نمی شود. نمرات دروسی که دانشجو در بازه تابستان می گذراند، تنها در میانگین کل دانشجو محاسبه می شود و نمرات کسب شده در بازه تابستان مشمول ضوابط مشروطی این آیین نامه یا تبصره ۲ این ماده نمی شود. تبصره ۶: نمرات دانشجو در نیمسالی که الزاماً کمتر از ۱۲ واحد انتخاب می کند و کسر بودن واحدها خارج از اراده اوست، همانند دروس بازه تابستانی در میانگین کل او محاسبه می شود و چنانچه میانگین نیمسال کمتر از ۱۲ کسب کند آن نیمسال جزو مشروطی محسوب نمی شود و همچنین در صورت کسب میانگین بالای ۱۷ مشمول تبصره ۲ همین ماده	۱- در صورتی که واحدهای انتخابی دانشجو در پایان حذف و اضافه هر نیمسال به تشخیص گروه آموزشی و تایید اداره کل امور آموزشی، بنا به دلایل موجه و یا خارج از اراده دانشجو کمتر از ۱۲ واحد درسی باشد، در این صورت این نیمسال ابقا و به عنوان یک نیمسال کامل در سنوات تحصیلی وی محسوب می شود، اما در مشروط شدن یا ممتاز شدن دانشجو بی تأثیر است. ۲- چنانچه دانشجو در مهلت مقرر تعیین شده طبق تقویم آموزشی در هر نیمسال برای انتخاب واحد مراجعه ننماید، به منظور مساعدت می تواند حداکثر ۱۴ واحد در مهلت حذف و اضافه اخذ نماید.

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
۱۷	نمی شود. ولی آن نیمسال جزو حداکثر مدت مجاز تحصیل دانشجو محسوب می شود. تبصره ۷: دانشجو نمی تواند همزمان از مفاد تبصره ۳ و ۴ این ماده استفاده کند. تبصره ۸: در صورتی که دانشجو برای دانش آموختگی حداکثر دو درس نظری تا سقف ۴ واحد درسی باقیمانده داشته باشد، با تایید گروه آموزشی می تواند آن دو درس را به صورت معرفی به استاد در آن نیمسال تحصیلی یا بازه تابستان اخذ کند. تبصره ۹: چنانچه دانشجو قبلاً یک درس عملی - نظری را اخذ ولی نمره قبولی کسب نکرده است اما دوره عملی آن درس را گذرانده باشد، می تواند با رعایت مفاد تبصره ۸ این ماده بخش نظری آن درس را بصورت معرفی به استاد اخذ نماید.	
۱۸	دانشجو می تواند در صورت موافقت دانشگاه، یک هفته قبل از شروع امتحانات پایان نیمسال، صرفاً یک درس نظری را در بازه زمانی تعیین شده توسط دانشگاه، حذف کند. تبصره ۱۰: در صورتی که دانشگاه به هر دلیل با حذف واحدهای درسی دانشجو موافقت کند و این امر منجر به کاهش تعداد واحدهای دانشجو از حد نصاب شود، آن نیمسال به عنوان یک نیمسال کامل جزو سنوات تحصیلی وی محسوب می شود. چنانچه در این نیمسال، دانشجو میانگین کمتر از ۱۲ را کسب کند آن نیمسال جزو مشروطی محسوب نمی شود و همچنین در صورت کسب میانگین بالای ۱۷ مشمول تبصره ۲ ماده ۱۷ نمی شود. تبصره ۲: در صورت اخذ مجدد درس موضوع این ماده و عدم تائید عذر موجه دانشجو توسط دانشگاه، پرداخت هزینه برای دانشجوی مشمول آموزش رایگان جهت اخذ مجدد این درس، توسط هیأت امنای دانشگاه تصمیم گیری می شود.	
۱۹	دانشجو می تواند با رعایت سنوات مجاز تحصیل، در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته، یک نیمسال و در دوره کارشناسی پیوسته تا دو نیمسال با تقاضای کتبی و موافقت دانشگاه از مرخصی تحصیلی با احتساب در سنوات مجاز تحصیلی استفاده نماید.	تبصره: ارائه درخواست دانشجو توأم با اظهار نظر مکتوب استاد راهنمای آموزشی تا قبل از زمان انتخاب واحد می بایست صورت گیرد.
۲۰	دانشجوی دوره های کاردانی ناپیوسته و کارشناسی پیوسته می تواند در صورت دارا بودن شرایط زیر « در همان دانشگاه » و در صورت موافقت دانشگاه، مشروط به امکان ادامه تحصیل در « سنوات مجاز باقیمانده » رشته تحصیلی خود را تغییر دهد. ۱- نمره اکتسابی دانشجو در آزمون سراسری گروه آزمایشی ذی ربط از نمره خام آخرین فرد پذیرفته شده در آن رشته /گرایش در دانشگاه و در سال پذیرش (با تایید سازمان سنجش آموزش کشور)، کمتر نباشد.	۱- دانشجوی متقاضی تغییر رشته در صورت دارا بودن شرایط لازم تغییر رشته باید درخواست خود را همراه با اظهار نظر مکتوب استاد راهنمای آموزشی و تایید گروه و دانشکده جهت بررسی و تصمیم گیری به موقع به معاونت آموزش دانشکده تحویل دهد. ۲- در معادل سازی دروسی که دانشجو در رشته قبلی گذرانده است در گروه آموزشی رشته جدید بررسی و

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
۲۰	۲- ادامه تحصیل متقاضی در رشته قبلی از نظر مقررات آموزشی بلامانع باشد. ۳- حداقل ۱/۶ و حداکثر ۲/۳ واحدهای درسی دوره را گذرانده باشد. ۴- دانشجو در هر دوره تحصیلی فقط یک بار می تواند با رعایت ضوابط تغییر رشته دهد. تبصره ۱: تغییر رشته یا گرایش در دوره کاردانی پیوسته و کارشناسی ناپیوسته، فقط در رشته ها یا گرایش های همان مجموعه امتحانی مجاز است. تبصره ۲: در صورت تغییر رشته، معادل سازی دروس مطابق با ضوابط ماده ۱۲ این آیین نامه قابل انجام است. تبصره ۳: تغییر رشته دانشجویی که پذیرش وی در دوره تحصیلی از طریق بدون آزمون (پذیرش با سوابق تحصیلی) باشد به رشته هایی که پذیرش در آنها از طریق آزمون سراسری صورت گرفته باشد (پذیرش با آزمون)، ممنوع است.	معادل سازی طبق بخش دوم پیوست شماره ۲ انجام می شود. ۳- دروس پذیرفته شده در کارنامه دانشجو ثبت و نمرات آنها در محاسبه میانگین کل منظور می شود ولی نمرات دروس پذیرفته نشده بدون احتساب در میانگین در کارنامه دانشجو باقی می ماند. در این حال، چنانچه میانگین کل واحدهای پذیرفته نشده او کمتر از ۱۲ باشد جمعاً به عنوان یک نیمسال مشروطی برای دانشجو در رشته جدید منظور می شود.
۲۱	تغییر رشته یا انتقال دانشجو از دانشگاه غیر دولتی به دولتی، از شهریه پرداز به رایگان، از غیر حضوری به نیمه حضوری و حضوری، و از نیمه حضوری به حضوری، از پذیرش سوابق تحصیلی به پذیرش با آزمون ممنوع است ولی عکس آن مجاز است.	رجوع به آیین نامه نقل و انتقالات وزارت علوم
۲۲	دانشگاه موظف است در تحقق رویکرد شاگردپروری و نقش مربیگری اعضای هیأت علمی برای هدایت تحصیلی دانشجویان از زمان پذیرش، یکی از اعضای هیأت علمی مرتبط با رشته تحصیلی دانشجو را به عنوان «راهنمای (مشاور) آموزشی» به صورت رسمی تعیین و بر اساس شیوه نامه مصوب وزارت که به همین منظور ابلاغ می شود، اقدام نماید.	تبصره: مدیران گروههای آموزشی مکلفند حداکثر تا دو هفته پس آغاز دوره تحصیل برای ورودی هر دوره متناسب با تعداد دانشجو و عضو هیأت علمی نسبت به تعیین استاد راهنما (مشاور آموزشی) و ارسال گزارش به معاونت آموزشی دانشکده اقدام نموده و معاون آموزشی دانشکده لیست اعضای هیأت علمی و دانشجویان تحت راهنمایی ایشان را جهت صدور احکام به معاونت آموزشی دانشگاه اعلام می نماید.
۲۳	در صورتی که دانشجوی منصرف یا محروم از تحصیل در دوره کارشناسی پیوسته حداقل ۶۸ واحد درسی (شامل حداکثر ۱۰ واحد دروس عمومی) را با نمره قبولی بگذارند و میانگین کل واحدهای گذرانده شده وی ۱۲ یا بالاتر باشد، می تواند مدرک دوره کاردانی همان رشته را دریافت کند. در غیر این صورت به چنین دانشجویی و همچنین به دانشجوی منصرف یا محروم از تحصیل در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته، فقط یک گواهی مبنی بر تعداد واحدهای گذرانده شده داده می شود. تبصره ۱: در رشته های فنی و مهندسی واژه «مهندسی» از عنوان رشته برای دانشجویان مشمول دریافت کاردانی بین مقطعی حذف می شود. مگر در موارد استثناء که کلمه	دانشجوی متقاضی دریافت مدرک کاردانی باید درخواست خود را به همراه اظهار نظر مکتوب استاد راهنمای آموزشی به معاونت آموزش دانشکده تحویل تا بررسی و تصمیم گیری شود.

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
	مهندسی از ارکان اصلی رشته می باشد (مانند رشته مهندسی پزشکی). تبصره ۲: در صورتی که دانشجو تعداد بیش از ۶۸ واحد درسی را گذرانده باشند، ضمن رعایت مفاد این ماده، نمرات دروسی در میانگین محاسبه می شود که تاثیر مثبت داشته باشد. تبصره ۳: مدرک کاردانی حسب تقاضای رسمی دانشجو و صرف نظر از وجود دوره کاردانی مصوب در آن رشته یا مجری بودن دانشگاه محل تحصیل دانشجو، صادر می شود.	
۲۴	ملاک دانش آموختگی برای دوره های کاردانی پیوسته و ناپیوسته، کارشناسی پیوسته و ناپیوسته، گذراندن کلیه واحدهای دوره و داشتن میانگین کل حداقل ۱۲ در پایان دوره است. تبصره ۱: چنانچه میانگین کل دانشجوی کاردانی یا کارشناسی پس از گذراندن تمام واحدهای درسی دوره کمتر از ۱۲ باشد، تنها یک نیمسال « با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی » به وی فرصت داده می شود تا مجدداً با انتخاب حداکثر ۱۶ واحد از درس های تخصصی و پایه که در آن نمره قبولی بین ۱۰ تا ۱۲ را کسب کرده است، میانگین کل دوره را به حداقل ۱۲ برساند تا امکان دانش آموختگی بیابد در غیر این صورت دانشجو از ادامه تحصیل محروم می شود. پرداخت هزینه این دروس برای دانشجویان مشمول آموزش رایگان، توسط هیأت امنای دانشگاه تصمیم گیری می شود.	
۲۵	تاریخ دانش آموختگی، زمان ثبت آخرین نمره درس دانشجو در آموزش دانشگاه است.	تبصره: تاریخ دانش آموختگی در هر سال تحصیلی و بر اساس نیمسال آخری که آخرین نمره درس دانشجو در آن ثبت می شود به صورت زیر است : الف) تاریخ دانش آموختگی در نیمسال اول ۱۱/۳۰ ب) تاریخ دانش آموختگی در نیمسال دوم ۰۴/۳۰ ج) تاریخ دانش آموختگی در نیمسال تابستان ۰۶/۳۰ د) در صورتی که دانشجو در نیمسال آخر فقط درس معرفی به استاد داشته باشد و امتحان خود را تا قبل از پایان ترم بدهد، دانشگاه اختیار دارد تاریخ دانش آموختگی ایشان را تاریخ ثبت نمره اعلام نماید.

ب (دوره کارشناسی ارشد

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
۲۶	مدت مجاز تحصیل در دوره کارشناسی ارشد ۴ نیمسال تحصیلی است و تحصیل در این دوره تمام وقت است. تبصره ۱: مدت مجاز تحصیل می تواند تا حداکثر ۱ نیمسال تحصیلی با تایید دانشگاه افزایش یابد. تبصره ۲: در صورت افزایش سنوات موضوع تبصره ۱ این ماده و موجه نبودن آن از نظر دانشگاه، پرداخت هزینه برای دانشجوی مشمول آموزش رایگان جهت سنوات غیر مجاز، توسط هیأت امنای دانشگاه تصمیم گیری می شود.	۱- کلیه دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد ورودی سال ۱۴۰۲ که در موعد مقرر ((تصویب موضوع حداکثر تا پایان نیمسال ۳)) موضوع خود را به تصویب گروه و دانشکده رسانیده اند تمدید ترم ۵ این دانشجویان در اختیار دانشکده بدون ارسال به کمیته منتخب می باشد. دوره های روزانه هزینه ای بابت تمدید ترم ۵ نیاز نیست پرداخت نمایند و دوره های نوبت دوم (شبانه) معادل سقف تعیین شده بر مبنای ورودی خود شهریه پرداخت نمایند. ۲- کلیه دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد ورودی سال ۱۴۰۲ که در موعد مقرر ((تصویب موضوع حداکثر تا پایان نیمسال ۳)) موضوع خود را به تصویب گروه و دانشکده نرسانیده اند اما در نیمسال چهارم تصویب موضوع را انجام داده اند تمدید ترم ۵ این دانشجویان نیز در اختیار دانشکده بدون ارسال به کمیته منتخب می باشد. تمدید ترم ۵ دوره های روزانه با پرداخت هزینه مطابق با مصوبات هیات امنای خواهد بود. و دوره های نوبت دوم (شبانه) معادل ۱/۵ برابر سقف تعیین شده شهریه بر مبنای ورودی خود پرداخت نمایند. ۳- دانشجویانی که تا پایان نیمسال چهارم موضوع پیشنهادی خود را انجام نداده و به تصویب گروه و دانشکده نرسانیده باشند مطابق با ماده ۳۲ آیین نامه از ادامه تحصیل محروم می شوند. اما در مساعدت به این دانشجویان فرصت داده شد چنانچه موضوع پیشنهادی خود را تا مورخ ۱۴۰۴/۷/۱۵ به تصویب استاد راهنما و گروه مربوطه برسانند تمدید ترم ۵ این دانشجویان نیز با اختیار دانشکده ها بدون ارسال به کمیته منتخب شورای آموزشی انجام پذیرد. تمدید ترم ۵ دوره های روزانه با پرداخت هزینه مطابق با مصوبات هیات امنای خواهد بود. و دوره های نوبت دوم (شبانه) معادل ۱/۵ برابر سقف تعیین شده شهریه بر مبنای ورودی خود پرداخت نمایند. ۴- مجوز تمدید سنوات بالاتر از ۵ در حوزه اختیارات کمیسیون موارد خاص دانشگاه می باشد.
۲۷	دانشجو می تواند در صورت تایید دانشگاه با احتساب سنوات تحصیل، یک نیمسال از مرخصی تحصیلی استفاده کند.	تبصره: دانشجو باید درخواست مرخصی مستند خود را به همراه اظهار نظر استاد راهنما در زمان مقرر و طبق تقویم آموزشی ارائه کند. درخواست در شورای آموزشی دانشکده/دانشگاه بررسی و تصمیم گیری میشود.

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
۲۸	تحصیل همزمان دانشجوی دوره کارشناسی ارشد در کلیه شیوه‌های آموزشی و در کلیه دوره های تحصیلی دانشگاه ها (دولتی و غیر دولتی) ممنوع است.	بر اساس متن مصوبه شورای عالی برنامه ریزی آموزشی جلسه ۹۷۲ اقدام می شود.
۲۹	نمره ارزشیابی هر درس به صورت عددی از صفر تا ۲۰ محاسبه می شود و حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۲ است. میانگین قابل قبول در هر نیمسال ۱۴ است و چنانچه میانگین نمرات دانشجو در هر نیمسال تحصیلی کمتر از ۱۴ باشد دانشجو در آن نیمسال مشروط تلقی می شود. ۲ نیمسال مشروطی اعم از متوالی یا متناوب، در دوره کارشناسی ارشد منجر به محرومیت از تحصیل دانشجو می شود.	
۳۰	اخذ حداقل ۸ واحد درسی تا حداکثر ۱۴ واحد درسی در هر نیمسال تحصیلی توسط دانشجو الزامی است. تبصره ۱: دانشجو در نیمسال آخر تحصیلی از شرط اخذ حداقل واحد آموزشی معاف است. تبصره ۲: در صورتی که دانشگاه به هر دلیل با حذف واحدهای درسی دانشجو موافقت کند و این امر منجر به کاهش تعداد واحدهای دانشجو از حد نصاب شود، آن نیمسال به عنوان یک نیمسال کامل جزو سنوات تحصیلی وی محسوب می شود. اما در مشروط شدن دانشجو بی تاثیر است.	۱- تعداد واحدهای درسی دوره کارشناسی ارشد حداقل ۲۸ واحد و حداکثر ۳۲ واحد است که از این تعداد ۴ تا ۶ واحد مربوط به پایان نامه و مابقی به صورت واحدهای آموزشی می باشد . ۲- محدودیت ۱۴ واحد شامل مجموع کلیه واحد های اصلی و جبرانی در هر نیمسال است. ۳- دانشجو موظف است پس از تصویب پروپوزال در هر نیمسال واحد پایان نامه را انتخاب نماید.
۳۱	در شرایط اضطرار، حذف یک درس با درخواست کتبی دانشجو و تایید دانشگاه، قبل از شروع امتحانات و با رعایت و احتساب آن نیمسال در سنوات تحصیلی امکان پذیر است.	تبصره ۱: حذف یک درس در صورتی مجاز است که اولاً غیبت دانشجو در آن درس بیش از ۳/۱۶ نباشد و ثانياً واحدهای باقیمانده از ۸ واحد کمتر نشود . تبصره ۲: حذف تمام درسهای اخذ شده در یک نیمسال در مهلت مقرر طبق آیین نامه آموزشی ، تنها در صورتی مجاز است که به نظر استاد راهنمای دانشجو و تشخیص کمیته منتخب شورای آموزشی قادر به ادامه تحصیل در آن نیمسال نباشد . در این صورت نیمسال مزبور جزء حداکثر مدت مجاز تحصیل محسوب خواهد شد .
۳۲	دانشجو موظف است مطابق با ضوابط دانشگاه تا قبل از شروع نیمسال سوم تحصیلی، استاد راهنما و پیشنهاد (پروپوزال) خود را (با نظر استاد راهنما) به تصویب دانشگاه برساند. در صورت عدم تصویب پیشنهاد در موعد مقرر در دانشگاه، دانشجو مشمول امتیازات تبصره ۲ ماده ۲۶ این آیین نامه نمی شود و سنوات دانشجو موضوع تبصره ۲ ماده ۲۶ موجه قلمداد نمی شود. چنانچه دانشجو تا پایان نیمسال تحصیلی چهارم پیشنهاد خود را به تصویب دانشگاه نرساند، از ادامه تحصیل محروم می شود.	تبصره ۱: استاد راهنمای دانشجو باید تا اواسط نیمسال دوم تحصیلی (پایان اردیبهشت/ پایان آذر) تعیین شود. گروه های آموزشی ملزم هستند به نحوی برنامه ریزی نمایند که در نیمسال سوم درس پایان نامه برای دانشجویان با رعایت سقف واحد قابل اخذ باشد. تبصره ۲: تعیین استاد راهنما حسب تخصص اعضای هیأت علمی در موضوع مصوب و با رعایت سقف پذیرش راهنمایی پایان نامه ها و در صورت وجود مقررات مصوب داخلی دانشگاه از جهت توزیع راهنمایی پایان نامه ها میان اعضای هیأت علمی مطابق آن صورت می پذیرد. تبصره ۳: پیشنهاد (پروپوزال) دانشجو باید با همکاری استاد راهنما تدوین و تا پایان نیمسال دوم در گروه آموزشی و دانشکده مربوطه به تصویب برسد. تبصره ۴: در صورت تایید استاد راهنما و موافقت شورای آموزشی دانشکده دانشجو در مراحل تدوین پایان نامه می تواند استاد مشاور داشته باشد.

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
		تبصره ۵: استاد مشاور عضو هیأت علمی یا فرد متخصص دارای حرفه مشخص در راستای کار تحقیقاتی دانشجوی با مدرک حداقل کارشناسی ارشد می باشد که می بایست به تایید استاد راهنما و گروه آموزشی برسد.
۳۳	چنانچه دانشجو در رشته با گرایشی غیر مرتبط با رشته دوره کارشناسی خود مطابق ضوابط وزارت پذیرفته شود ملزم به گذراندن حداقل ۱۲ واحد درسی جبرانی طبق نظر گروه آموزشی است. پرداخت هزینه توسط دانشجو (اعم از روزانه یا شهریه پرداز) برای دروس جبرانی توسط هیأت امنای دانشگاه تصمیم گیری می شود. تبصره ۱: گروه آموزشی مربوطه، درس و تعداد واحد آن را بر اساس میزان مرتبط بودن رشته تحصیلی تعیین می کند. تبصره ۲: دانشجو بایستی دروس جبرانی را با حضور در کلاس های دایر دوره کارشناسی (همان دانشگاه با به صورت مهمانی) بگذراند و دانشگاه نمی تواند برای این دروس کلاس جدید برگزار نماید.	۱- شورای هر گروه آموزشی موظف است دروس جبرانی هر دانشجو را همراه با مهلت مقرر برای گذراندن آن دروس، در ابتدای دوره آموزشی به اطلاع وی برساند و رونوشت آن را حداکثر تا یک ماه پس از شروع اولین ترم تحصیلی دانشجو به تحصیلات تکمیلی دانشکده ارسال نماید. ۲- در صورت گذراندن حداقل ۸ واحد درس از دروس جبرانی، یک نیمسال تحصیلی به طول مدت مجاز تحصیل دانشجو افزوده می شود.
۳۴	«تغییر رشته» یا «انتقال» دانشجوی دوره کارشناسی ارشد در همان دانشگاه یا سایر دانشگاه ها (دولتی و غیر دولتی) ممنوع است. اما تغییر گرایش فقط در همان مجموعه امتحانی و در صورت کسب نمره مجاز در آزمون مطابق اعلام سازمان سنجش آموزش کشور با تایید دانشگاه و در همان دانشگاه با تایید دانشگاه مجاز می باشد.	تبصره: دانشجویی که متقاضی تغییر گرایش می باشد باید حداکثر تا پایان نیمسال اول درخواست خود را همراه با مستندات و مدارک به معاونت آموزش دانشکده تحویل تا پس از موافقت گروه و دانشکده مربوطه، در کمیته منتخب شورای آموزشی پس از استعلام از سازمان سنجش، تصمیم گیری شود.
۳۵	دانشجو پس از انجام کار تحقیقاتی خود و تدوین پایان نامه و تأیید استاد راهنما، مجاز است در حضور هیأت داوران از پایان نامه خود دفاع کند.	تبصره ۱: دانشجو پس از گذشت حداقل ۶ ماه از تصویب پروپوزال در دانشکده می تواند درخواست دفاع ارائه نماید. تبصره ۲: دانشجو موظف است پس از موافقت اولیه استاد راهنما در موعد مقرر درخواست خود را همراه با نسخه نهایی پایان نامه و سایر مدارک مورد نیاز از طریق سامانه آموزشی دانشگاه جهت اخذ مجوز دفاع ارائه نماید.
۳۶	نمره پایان نامه در میانگین کل محاسبه نمی شود و ارزشیابی آن به صورت کیفی و به شرح زیر انجام می شود: - مردود (کمتر از ۱۴) - قبول با درجه ؛ متوسط (۱۵/۹۹ - ۱۴) - خوب (۱۶-۱۷/۹۹) - خیلی خوب (۱۸/۹۹ - ۱۸) - عالی (۱۹-۲۰) تبصره ۱: تغییر نمره پایان نامه که توسط هیأت داوران تأیید شده است توسط سایر مراجع دانشگاه، به هیچ عنوان مجاز نیست. تبصره ۲: حداکثر زمان اصلاح پایان نامه پس از برگزاری جلسه دفاع و اخذ نمره قبولی توسط دانشجو، ۳ ماه می باشد.	۱- ترکیب هیأت داوران به صورت ذیل می باشد: الف) استاد (اساتید راهنما) ب) استاد مشاور (در صورت وجود) ج) ناظر محتوایی (داور) د) ناظر شکلی و نماینده تحصیلات تکمیلی ۲- ناظر محتوایی باید عضو هیأت علمی با مرتبه حداقل استادیاری باشد. ۳- ناظر شکلی، نماینده تحصیلات تکمیلی نیز می باشد که از اعضاء هیأت علمی با مرتبه حداقل مربی می باشد و پس از تعیین زمان برگزاری جلسه دفاع، مسئولیت مدیریت برگزاری جلسه دفاع از ابتدا تا تعیین نمره و

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
	هیأت داوران موظف است در جلسه دفاع، برای شرایطی که دانشجو اصلاحات را انجام ندهد یا اصلاحات توسط استاد راهنما تایید نشود نحوه ارائه نمره نهایی و قبولی یا عدم قبولی پایان نامه را تعیین تکلیف کند. تبصره ۳: چنانچه ارزشیابی پایان نامه مردود اعلام شود، با تأیید هیأت داوران حداکثر یک ترمیمال تحصیلی به دانشجو اجازه داده می شود تا پس از اعمال نظرات اصلاحی هیأت داوران، یک بار دیگر در جلسه دفاع شرکت و از پایان نامه خود دفاع کند. در صورت عدم موفقیت دانشجو در دفاع از پایان نامه در بار دوم، دانشجو از ادامه تحصیل محروم می شود.	تکمیل و اخذ امضاء کلیه فرم های مربوطه و تحویل به آموزش دانشکده بر عهده او است. ۴- اصلاحات مطرح شده در جلسه دفاع می بایست در موعد مقرر به تایید کلیه اعضای هیأت داوران و از جمله استاد راهنما برسد. ۵- در مواردی که ارزشیابی پایان نامه مردود اعلام می شود ناظر شکلی مکلف است گزارش آن را به معاونت آموزش دانشکده اعلام نموده و نسخه ای از گزارش برای معاونت آموزشی دانشگاه ارسال شود، در چنین مواردی با تأیید هیأت داوران حداکثر یک ترمیمال تحصیلی (در سنوات مجاز) به دانشجو اجازه داده می شود تا بعد از اعمال نظرات اصلاحی هیأت داوران یک بار دیگر در جلسه دفاع شرکت و از پایان نامه خود دفاع کند. در صورت عدم موفقیت دانشجو در دفاع از پایان نامه در بار دوم دانشجو از ادامه تحصیل محروم می شود.
۳۷	ملاک دانش آموختگی، گذراندن همه واحدهای درسی دوره، کسب میانگین گل حداقل ۱۴ و موفقیت در دفاع از پایان نامه است. تبصره ۱: چنانچه میانگین کل نمرات دانشجوی کارشناسی ارشد پس از گذراندن تمام واحدهای درسی دوره کمتر از ۱۴ باشد، اجازه دفاع از پایان نامه را ندارد و تنها یک نیمسال «با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی» به وی فرصت داده می شود تا مجدداً با انتخاب حداکثر ۸ واحد از درس هایی که در آن نمره بین ۱۲ تا ۱۴ را کسب کرده است، میانگین کل دوره را به استثنای پایان نامه به حداقل ۱۴ برساند تا به وی اجازه دفاع از پایان نامه داده شود. در غیر این صورت، دانشجو از ادامه تحصیل محروم می شود. تبصره ۲: در صورتی که دانشجو با اتمام سنوات تحصیلی موفق به دفاع از پایان نامه نشود از ادامه تحصیل محروم می شود. تبصره ۳: در رشته هایی که در برنامه درسی آنها، پایان نامه پیش بینی نشده است، از تبصره فوق مستثنی هستند و شرط موفقیت در دفاع از پایان نامه، از شروط ملاک دانش آموختگی دانشجویان آن رشته حذف می گردد. تبصره ۴: دانشگاه می تواند به دانشجویی که به هر دلیل نتواند در سنوات مجاز، دوره تحصیلی را به پایان برساند، برابر ضوابط فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی را اعطا کند. تبصره ۵: تاریخ دانش آموختگی، روز دفاع و کسب درجه قبولی از پایان نامه است.	دانشجو در صورتی که پس از گذراندن همه واحد های آموزشی میانگین نمرات او کمتر از ۱۴ باشد، می تواند درخواست خود را جهت اخذ حداکثر ۸ واحد آموزشی قبل از شروع اولین نیمسال تحصیلی ممکن به آموزش دانشکده ارائه تا جهت ترمیم معدل در شورای آموزشی دانشکده بررسی و تصمیم گیری شود.

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
۳۸	چنانچه دانشجو در حین تحصیل و انجام پژوهش و تدوین پایان نامه مرتکب تخلف علمی (جعل، تقلب، کپی برداری و دیگر مصادیق) شود و تخلف او از سوی کارگروه اخلاق در پژوهش دانشگاه اثبات گردد با رعایت ضوابط تعیین شده توسط کارگروه مذکور و متناسب با میزان تخلف، تصمیم گیری در مورد دانشجوی خاطی توسط دانشگاه انجام می شود. تبصره ۱: در صورت احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو پس از اتمام تحصیلات از سوی کارگروه اخلاق در پژوهش دانشگاه با رعایت ضوابط تعیین شده توسط کارگروه مذکور، تخلف مذکور بررسی و متناسب با میزان تخلف، تصمیم گیری در مورد دانشجوی خاطی توسط دانشگاه انجام می شود.	معاونت آموزش دانشکده لازم است گزارش مبنی بر تخلف علمی دانشجو را ظرف سه روز کاری به معاونت آموزش دانشگاه اعلام نماید.

ج) دوره دکتری تخصصی

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
۳۹	مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری تخصصی حداقل ۶ و حداکثر ۸ نیمسال تحصیلی است و تحصیل در این دوره به صورت تمام وقت است. تبصره ۱: مدت مجاز تحصیل می تواند تا حداکثر دو نیمسال تحصیلی به شرط تایید دانشگاه افزایش یابد. تبصره ۲: در صورت افزایش سنوات موضوع تبصره ۱ و موجه نبودن آن از نظر دانشگاه، پرداخت هزینه برای دانشجوی مشمول آموزش رایگان جهت سنوات غیر مجاز، توسط هیأت امنای دانشگاه تصمیم گیری می شود. تبصره ۳: تحصیل همزمان دانشجوی دوره دکتری تخصصی در کلیه شیوه های آموزشی و در کلیه دوره های تحصیلی دانشگاه ها (دولتی و غیردولتی) ممنوع است.	۱- در صورت عدم اتمام تحصیل دانشجوی در سنوات مجاز تحصیلی، دانشجوی در صورت تمایل درخواست خود مبنی بر افزایش سنوات تحصیلی نیمسال های ۹ یا ۱۰ را همراه با مستندات و مدارک در موعد مقرر طبق تقویم آموزشی از طریق سامانه آموزشی دانشگاه ارسال نماید. درخواست دانشجوی پس از اخذ نظر استاد راهنما، گروه آموزشی و دانشکده مربوطه، در کمیته منتخب شورای آموزشی بررسی و براساس درخواست، مستندات و مدارک ارسالی به صورت یکی از حالات زیر تصمیم گیری می شود: الف) موافقت با افزایش سنوات بدون دریافت شهریه ب) موافقت با افزایش سنوات مشروط به پرداخت هزینه طبق تعرفه هیأت امنای دانشگاه ج) مخالفت با افزایش سنوات دانشجوی ۲- دانشجویان دوره شبانه در صورت تحصیل مازاد بر سقف تعیین شده می بایست شهریه ای معادل ۱/۵ برابر شهریه تعیین شده بر مبنای (دانشجویان ورودی خود) در زمان تحصیل مازاد بر سقف تعیین شده پرداخت نمایند. ۳- تحصیل در دوره دکتری تخصصی به صورت تمام وقت است. ۴- بر اساس دستورالعمل مصوبه جلسه ۹۷۲ مورخ ۱۴۰۳/۱۰/۱۳ در خصوص تحصیل همزمان در دو کد رشته اقدام می شود.
۴۰	نمره ارزشیابی از هر درس به صورت عددی از صفر تا ۲۰ محاسبه می شود. حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۴ و میانگین کل قابل قبول پس از گذراندن تمام واحدهای آموزشی ۱۶ است. تبصره ۱: در صورتی که دانشجوی به هر دلیل نتواند درسی را بگذراند، و درس مذکور مجدداً در دانشگاه ارائه نشود، می تواند با نظر گروه آموزشی، درس دیگری را جایگزین نماید. نمره درس مردودی در ریز نمرات ثبت می شود و در میانگین نیمسال و کل محاسبه می شود.	۱- دانشجوی مشمول آموزش رایگان، در صورت حذف غیرموجه درس یا عدم کسب نمره قبولی در هر درس، برای انتخاب مجدد همان درس یا درس جایگزین آن، یا انتخاب درس برای جبران ترمیم معدل کل، ملزم به پرداخت هزینه درس مطابق تعرفه مصوب هیأت امناء دانشگاه می باشد. ۲- سقف واحدهای ارائه شده توسط استاد/ اساتید راهنمای دانشجوی، نبایستی از ۷۵٪ کل واحدهای درسی گذرانده شده دانشجوی تجاوز نماید.
۴۱	برای ورود به مرحله ارزیابی جامع، کسب میانگین کل حداقل ۱۶ و احراز بسندگی زبان خارجی مطابق شیوه نامه ابلاغی معاونت آموزشی وزارت الزامی است. تبصره ۱: حداقل نمره قبولی در ارزیابی جامع، ۱۶ است. در غیر این صورت، دانشجوی مجاز است، صرفاً یکبار دیگر در ارزیابی جامع شرکت کند و آن را با موفقیت بگذراند. در صورت عدم کسب نمره، امکان ادامه تحصیل از دانشجوی سلب می شود. تبصره ۲: چنانچه میانگین کل نمرات دانشجوی دکتری تخصصی پس از گذراندن تمام واحدهای درسی دوره کمتر از ۱۶ باشد اجازه ورود به مرحله ارزیابی جامع را	۱- ارزیابی جامع به منظور احراز قابلیت های آموزشی و پژوهشی دانشجوی است که در شیوه آموزشی- پژوهشی، دانشجوی باید براساس شیوه نامه اجرایی دانشگاه قم (پیوست شماره ۳) با نظارت معاون آموزشی دانشکده، نسبت به اخذ و شرکت در آزمون جامع اقدام نماید. ۲- دانشجوی موظف است بلافاصله پس از گذراندن دروس آموزشی، ارزیابی جامع را حداکثر در نیمسال سوم یا چهارم تحصیل اخذ نماید. ۳- چنانچه دانشجوی حداکثر تا پایان نیمسال ششم، ارزیابی جامع را با موفقیت نگذرانده باشد از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
۴۱	ندارد و تنها یک نیمسال « با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی » به وی فرصت داده می شود تا مجدداً با انتخاب حداکثر ۶ واحد از درس هایی که در آن نمره بین ۱۴ تا ۱۶ را کسب کرده است، میانگین کل دوره را به حداقل ۱۶ برساند تا به وی اجازه ورود به ارزیابی جامع داده شود. در غیر این صورت، دانشجو از ادامه تحصیل محروم می شود.	۴- دانشجو موظف است حداقل ۴۵ روز قبل از برگزاری ارزیابی جامع، مجوز شرکت در ارزیابی جامع را از اداره تحصیلات تکمیلی دانشگاه دریافت کند. دانشکده موظف است زمان برگزاری آزمونهای جامع در سال تحصیلی را در ابتدای سال تحصیلی به اطلاع دانشجویان برساند. ۵- پیشنهاد شرکت دانشجو در ارزیابی جامع گذراندن کلیه دروس آموزشی طبق سرفصل مصوب با میانگین حداقل ۱۶ و احراز بسندگی زبان می باشد. ۶- دانشکده موظف است نتیجه ارزیابی جامع را حداکثر به مدت یک ماه پس از برگزاری، به اداره تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال و به صورت کتبی به اطلاع دانشجو نیز برساند. در صورت عدم ارسال نتیجه در مهلت مقرر، ثبت نتیجه نیازمند مجوز شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه است. در هر صورت تا پایان نیمسال پنجم نتیجه این آزمون بایستی به اطلاع اداره تحصیلات تکمیلی دانشگاه برسد. ۷- در صورتی که دانشجو در ارزیابی جامع ثبت نام کند ولی پیشنهادها الزامی را برای اخذ مجوز احراز نکرده باشد، یک نیمسال به عنوان در انتظار آزمون (با احتساب در سنوات) برای وی در نظر گرفته می شود و چنانچه در نیمسال بعد نتواند شرایط لازم یا نمره قبولی کسب نماید، نمره ارزیابی جامع در آن نیمسال به صورت مردود در کارنامه وی درج می شود و به عنوان یک نوبت از حداکثر دو نوبت مجاز اخذ ارزیابی جامع محسوب می گردد. ۸- برای شرکت مجدد در آزمون ارزیابی جامع، دریافت مجوز از تحصیلات تکمیلی دانشگاه الزامی است. ۹- دانشجو با کسب نمره زبان حداقل ۴۰ می تواند به صورت مشروط در آزمون جامع شرکت نماید.
۴۲	« تغییر رشته » یا « انتقال » یا « تغییر گرایش » دانشجوی دوره دکتری تخصصی در همان دانشگاه با سایر دانشگاه ها (دولتی و غیر دولتی) ممنوع است.	تبصره ۱: دانشجوی دوره دکتری تخصصی مؤسسه های خارج از کشور می تواند طبق آیین نامه انتقال دانشجویان خارج به داخل، مصوب وزارت به یکی از دانشگاههای داخل منتقل شود. انتقال از خارج به داخل در دوره پردیس دانشگاهی انجام می شود. تبصره ۲: پذیرش داوطلبانی که از طریق سایر آیین نامه ها به دانشگاه معرفی می شوند، پس از بررسی سوابق آموزشی و پژوهشی و فناوری داوطلبان و انجام مصاحبه علمی براساس آیین نامه ذیربط و موافقت شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه صورت می پذیرد. تبصره ۳: در صورت عدم ارایه درس، دانشجو می تواند برای مهمانی به صورت تک درس اقدام نماید.
۴۳	دانشجو موظف است مطابق با ضوابط دانشگاه تا قبل از شروع نیمسال سوم تحصیلی، استاد راهنما و موضوع رساله خود را (با نظر استاد راهنما) به تصویب گروه آموزشی برساند. در صورت عدم تعیین استاد راهنما و موضوع رساله در موعد مقرر در گروه آموزشی، دانشجو مشمول امتیازات تبصره ۲ ماده ۳۹ این آیین نامه نمی	تبصره ۱: استاد راهنما باید عضو هیأت علمی با مرتبه حداقل استادیاری باشد. تبصره ۲: داشتن حداقل سه سال سابقه تدریس در دوره تحصیلات تکمیلی به عنوان عضو هیأت علمی و برای اعضای هیأت علمی استادیار راهنمایی حداقل دو دانشجوی

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
	شود و سنوات دانشجوی موضوع تبصره ۲ ماده ۳۹ موجه قلمداد نمی شود.	کارشناسی ارشد برای احراز شرایط استاد راهنما (راهنمای اول) ضروری است.
۴۴	تصویب پیشنهاد رساله در دانشگاه پس از گذراندن موفقیت آمیز ارزیابی جامع، شرط لازم برای اجرای رساله در دوره دکتری تخصصی است. تبصره ۱: رویکردها و سیاست های کلان برای جهت دهی به محورهای مطالعاتی و تحقیقاتی دانشجویان در انتخاب موضوع و نگارش رساله از سوی معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه تعیین و ضوابط و شرایط اختصاصی انجام آن در قالب رساله را شورای آموزشی دانشگاه تصویب می کند. تبصره ۲: دانشگاه مجاز است موارد زیر را به عنوان جانشین آزمون جامع از دانشجوی بپذیرد و نمره آن را بر اساس ضوابط مندرج در شیوه نامه اجرایی موضوع ماده ۵۱ این آیین نامه ثبت نماید: - در صورت کسب میانگین کل ۱۸ و بالاتر توسط دانشجوی به شرط عدم مردودی در دروس گذرانده شده - کسب میانگین کل ۱۷ و بالاتر و انتشار یک مقاله علمی در پایگاه های معتبر بین المللی در دوران تحصیل دکتری تخصصی با وابستگی دانشگاه محل تحصیل دوره دکتری و تا پیش از زمان آزمون جامع - کسب میانگین کل ۱۷ و بالاتر و ثبت یک اختراع داخلی یا بین المللی در مراجع ثبت اختراع معتبر در دوران تحصیل دکتری تخصصی تا پیش از زمان آزمون جامع	دانشجو باید حداکثر تا پایان نیمسال پنجم تحصیلی پروپوزال خود را تدوین و به تصویب گروه و دانشکده برساند.
۴۵	دانشجوی دوره دکتری تخصصی مجاز است علاوه بر استاد راهنمای اصلی، استاد راهنمای دوم نیز داشته باشد. استاد راهنمای اول به درخواست دانشجوی و از میان اعضای هیأت علمی دارای شرایط دانشگاه محل تحصیل و با مرتبه علمی حداقل استادیاری با تأیید گروه آموزشی تعیین می شود. انتخاب استاد راهنمای دوم و استاد/استادان مشاور به پیشنهاد استاد راهنمای اول و تأیید گروه آموزشی از میان اعضای هیأت علمی یا افراد دارای صلاحیت با تخصص مرتبط در جامعه و صنعت، امکان پذیر است.	تبصره ۱: دانشجوی دوره دکتری تخصصی مجاز است علاوه بر استاد راهنمای اصلی، استاد راهنمای دوم نیز داشته باشد. استاد راهنمای اول اصلی حداقل ۵۰ درصد مسئولیت هدایت رساله را بر عهده دارد. تبصره ۲: استاد راهنمای دوم باید عضو هیأت علمی باشد. تبصره ۳: داشتن هم زمان استاد راهنمای دوم و مشاور نیاز به موافقت شورای آموزشی دانشگاه یا دانشکده دارد. تبصره ۴: هیچ یک از بستگان درجه یک (پدر، مادر، فرزند، برادر، خواهر و همسر) دانشجوی دوره دکتری، نمی تواند راهنمایی، مشاوره و یا داوری رساله دانشجوی مورد نظر را بر عهده بگیرد. تبصره ۵: تحصیلات تکمیلی دانشکده قبل از شروع به تحصیل دانشجویان جدیدالورود با توجه به شیوه نامه مربوطه، فهرست و ظرفیت اعضای هیأت علمی حایز شرایط راهنمایی رساله دکتری را تعیین میکند. تبصره ۶: شرایط و نحوه انتخاب استاد راهنمای دوم داخل یا خارج از دانشگاه طبق شیوه نامه تعیین شرایط و ظرفیت اعضای هیأت علمی برای راهنمایی رساله دانشجویان دکتری ضمن رعایت مصوبات هیأت اجرایی جذب دانشگاه انجام می شود.

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
۴۵		تبصره ۷: استاد راهنمای اول (اصلی) مسئول مکاتبات اداری، آموزشی و پژوهشی دانشجو می باشد. تا زمانی که استاد راهنما انتخاب نشده است مدیر گروه وظایف استاد راهنما را بر عهده دارد. تبصره ۸: انتخاب استاد/استادان مشاور، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه آموزشی، از بین اعضای هیأت علمی داخل یا خارج دانشگاه با مرتبه حداقل استادیار یا متخصصان حرفه ای دارای مدرک دکتری تخصصی مرتبط با رشته تحصیلی دانشجو ضمن رعایت مصوبات شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه درخصوص شرایط استاد مشاور و هیأت اجرایی جذب دانشگاه امکانپذیر است. هر رساله می تواند حداکثر دو استاد مشاور داشته باشد، در هر صورت مجموع استادان راهنما و مشاور نباید از سه نفر بیشتر شود. موارد استثناء در خصوص تعداد اساتید راهنما و مشاور با تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، امکان پذیر است. تغییر استاد مشاور یا اضافه نمودن استاد مشاور به پیشنهاد استاد راهنما و تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه یا دانشکده در صورت لزوم (حداکثر تا ابتدای نیمسال ششم تحصیلی دانشجو) ضمن رعایت مصوبات شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه در خصوص شرایط استاد مشاور امکان پذیر است. تبصره ۹: مجوز انتخاب واحد دانشجو در مرحله پژوهشی و تدوین رساله پس از تصویب طرح پیشنهادی رساله دکتری در شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، صورت می گیرد. تبصره ۱۰: دانشجو موظف است پس از اخذ رساله، در هر نیمسال، واحد رساله را انتخاب نماید.
۴۶	دانشجو مجاز است در زمان تدوین رساله دکتری و برای ادامه فعالیت های پژوهشی خود طبق آیین نامه مصوب وزارت در مدت مجاز تحصیل با عنوان فرصت تحقیقاتی در یکی از دانشگاه های داخلی یا خارجی با رعایت ضوابط و مقررات مشغول به فعالیت شود.	تبصره ۱: دانشجوی دکتری در صورت داشتن شرایط زیر میتواند درخواست استفاده از فرصت مطالعاتی در خارج از کشور دهد: الف) پروپوزال دانشجو به تصویب دانشکده برسد. ب) ارائه مدرک توانایی در زبان انگلیسی طبق نظر سازمان دانشجویان. ج) تایید استاد راهنما و گروه آموزشی. تبصره ۲: مدت زمانی که دانشجو در فرصت تحقیقاتی به سر می برد جزء مدت تحصیل دانشجو محسوب می شود. تبصره ۳: در صورتی که استفاده از دوره فرصت تحقیقاتی کوتاه مدت شش ماهه خارج از کشور منجر به افزایش سنوات تحصیلی دانشجو گردد مشروط به آنکه دانشجو در طی دوره مزبور علاوه بر حداقل مورد نیاز کفایت دستاوردهای علمی موفق به اخذ پذیرش یا چاپ یک مقاله مشترک در مجلات علمی-پژوهشی معتبر با نمایه بین المللی مورد تایید وزارتین با استاد میزبان خارج از کشور بشود، حداکثر یک نیمسال از پرداخت شهریه معاف خواهد شد. تبصره ۴: دانشجویان واجد شرایط متقاضی استفاده از فرصت تحقیقاتی کوتاه مدت در داخل/خارج کشور، از حیث فعالیت

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
		های آموزشی و پژوهشی به شرح زیر اولویت بندی میشوند و در قالب سهمیه اختصاص یافته به دانشگاه، به فرصت تحقیقاتی اعزام می گردند: الف) فعالیت آموزشی: دانشجوی دارای معدل کل حداقل ۱۷ دارای اولویت می باشد. ب) فعالیت پژوهشی: چاپ مقاله در مجلات علمی پژوهشی معتبر مورد تایید وزارتین براساس مصوبات هیأت ممیزه دانشگاه . - مقاله ارائه شده در کنفرانس ملی و یا بین المللی به صورت شفاهی مورد تأیید دانشگاه، به حداکثر یک مقاله امتیاز تعلق می گیرد. - تالیف و ترجمه کتاب مورد تأیید دانشگاه. - اختراع یا اکتشاف ثبت شده با تأیید مراجع علمی ذیصلاح وزارتین. ج) کلیه فعالیت‌های پژوهشی انجام شده باید با استاد راهنما انجام شده باشد. د) تاریخ انجام کلیه فعالیت های پژوهشی باید پس از شروع دوره دکتری باشد. امتیازدهی براساس آیین نامه ارتقاء و مصوبات هیأت ممیزه دانشگاه انجام خواهد شد.
۴۷	دانشجو پس از تدوین رساله و مشروط بر تایید استاد/استادان راهنما از حداقل کفایت دستاوردهای علمی، مجاز است در حضور هیأت داوران از رساله خود دفاع کند. تبصره ۱: محدوده شاخص های کفایت دستاوردهای علمی با رعایت تبصره ۲ و ۳ همین ماده توسط معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه و با مشارکت معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه تعیین و پس از تصویب در شورای آموزشی دانشگاه قابل اجرا است. تبصره ۲: در تعیین شاخص های کفایت دستاوردهای علمی موضوع تبصره ۱ این ماده با توجه به اهمیت انتشار دستاوردهای علمی و مرجعیت علمی کشور، چاپ دو مقاله علمی پژوهشی یا مروری معتبر و مستخرج از رساله در نشریات با درجه الف و ب مورد تایید معاونت پژوهشی وزارت با نشریات نمایه شده بین المللی معتبر مورد تایید دانشگاه و یا ثبت اختراع خارجی در دفاتر بین المللی ثبت اختراع معتبر مورد تایید دانشگاه الزامی است. دانشگاه می تواند مواردی همچون نظریه پردازی، چاپ کتاب، ثبت اختراع داخلی در مراجع رسمی ثبت اختراع کشور را در چارچوب سازوکار پیش بینی شده در تبصره ۱ همین ماده جایگزین مقاله دوم پذیرفته شده نماید. تبصره ۳: اخذ کد DOI یا DOR (ویژه مقالات علمی پژوهشی مجلات علمی داخل کشور) معادل چاپ مقاله محسوب می شود.	۱- دانشجو پس از گذشت حداقل ۱۲ ماه از تصویب پروپوزال میتواند درخواست دفاع ارائه نماید. ۲- دانشجو پس از تدوین رساله و تایید آن توسط استاد راهنما و دانشکده مربوطه، در صورت داشتن یکی شرایط زیر با ارائه مستندات لازم میتواند درخواست دفاع دهد و از رساله و دستاورد های پژوهشی خود در حضور هیأت داوران دفاع نماید. - چاپ یا اخذ شناسه دیجیتال DOI یا DOR حداقل دو مقاله پژوهشی در مجلات با درجه الف و ب مورد تأیید معاونت پژوهشی وزارت یا با نمایه بین المللی معتبر. - چاپ یا اخذ شناسه دیجیتال DOI یا DOR یک مقاله پژوهشی در مجلات با درجه الف و ب مورد تأیید معاونت پژوهشی وزارت یا با نمایه بین المللی معتبر یا ارائه مستندات مورد تایید مراجع ذیصلاح ثبت اختراع داخلی یا چاپ یک کتاب مستخرج از رساله از طریق انتشارات دانشگاهی یا ارائه گواهی اتمام موفقیت آمیز یک طرح پژوهشی برون دانشگاهی با تایید معاونت پژوهشی دانشگاه. ۳- ترکیب هیأت داوران به شرح زیر است: - استاد یا اساتید راهنما - استاد مشاور (در صورت وجود) - استاد ناظر خارجی (دانشیار یک نفر یا ۲ نفر هیأت علمی خارج از گروه آموزشی با مرتبه حداقل استاد یاری) - ناظر داخلی - ناظر داخلی و نماینده تحصیلات تکمیلی یکی از اساتید ناظر داخلی موضوع بندهای ۴ و ۵ می تواند از بین اعضای هیأت علمی سایر گروه های داخل دانشگاه با داشتن تخصص مرتبط تعیین شود. تعداد ناظر خارج از گروه باید در مجموع حداکثر ۲ نفر باشد.

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
		۴- کلیه اساتید ناظر هیأت علمی دانشگاه با مرتبه حداقل استاد یاری می باشند. ۵- برای جلسه دفاع دانشجویان بین الملل یکی از ناظرین خارجی میتواند غیر هیأت علمی ولی دارای مدرک دکتری تخصصی مرتبط با سابقه تدریس حداقل سه سال در تحصیلات تکمیلی باشد. ۶- نماینده تحصیلات تکمیلی پس از تعیین زمان برگزاری جلسه دفاع، مسئولیت مدیریت برگزاری جلسه دفاع از ابتدا تا تعیین نمره و تکمیل و اخذ امضاء کلیه فرم های مربوطه و تحویل به آموزش دانشکده بر عهده او است. ۷- تعداد اعضای هیأت داوران ۵ نفر و در صورتی که هم استاد راهنمای دوم و هم استاد مشاور داشته باشد ۶ نفر که حتما ۳ نفر ناظر می باشند .
۴۸	نمره رساله در میانگین کل محاسبه نمی شود و ارزشیابی آن به صورت کیفی و به شرح زیر انجام می شود: - مردود (کمتر از ۱۶) - قبول با درجه؛ خوب (۱۷/۹۹ تا ۱۶) - خیلی خوب (۱۸/۹۹ تا ۱۸) - عالی (۲۰ تا ۱۹) تبصره ۱: چنانچه ارزشیابی رساله، مردود اعلام شود با تأیید هیأت داوران حداکثر یک نیمسال تحصیل به دانشجوی اجازه داده می شود تا پس از اعمال نظرات اصلاحی هیأت داوران، یک بار دیگر در جلسه دفاع شرکت و از رساله خود دفاع کند. در صورت عدم موفقیت دانشجو در دفاع از رساله در بار دوم، دانشجو از ادامه تحصیل محروم می شود. تبصره ۲: حداکثر زمان اصلاح رساله پس از برگزاری جلسه نهایی دفاع و اخذ نمره قبولی توسط دانشجو، ۳ ماه می باشد. هیأت داوران موظف است در جلسه دفاع، برای شرایطی که دانشجو اصلاحات را انجام ندهد یا اصلاحات توسط استاد راهنما تایید نشود، نحوه ارائه نمره نهایی و قبولی یا عدم قبولی رساله را تعیین تکلیف کند. تبصره ۳: دانشجویی که در سنوات مجاز تحصیلی با موفقیت از رساله خود دفاع نکند، با رعایت ضوابط مربوط فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی را دریافت می کند.	۱- برای برگزاری جلسه دفاع، کارشناس مسئول دانشکده موظف است پرونده تحصیلی دانشجو شامل صورتجلسه تنظیم شده دفاع (دریافتی از سامانه آموزشی دانشگاه) را به نماینده تحصیلات تکمیلی تحویل دهد. ۲- مهلت ارسال صورتجلسه دفاع توسط دانشکده جهت ثبت نمره رساله دانشجو حداکثر ۳ ماه می باشد. ۳- هیچ کسر نمره ای از رساله، به ازای تمدید سنوات تحصیلی صورت نمی پذیرد.
۴۹	ملاک دانش آموختگی، گذراندن همه واحدهای درسی دوره، داشتن میانگین کل حداقل ۱۶ و موفقیت در دفاع از رساله است. تبصره ۱: تاریخ دانش آموختگی، روز دفاع با کسب درجه قبولی از رساله است.	۱- دانشجو موظف است هرگونه انتشار دستاوردها را با تأیید استاد راهنما و مطابق مقررات و با حفظ مالکیت دانشگاه، به انجام برساند. همچنین دستاوردهای مستخرج از رساله به ترتیب شامل نام دانشجو ، استادان راهنما و مشاور می باشد. نویسنده مسئول باید یکی از استادان راهنما یا دانشجو باشد. ۲- برای دانشجویان بین الملل در صورتیکه استاد مشاور از دانشگاه های خارج باشد استاد مشاور نیز می تواند نویسنده مسئول باشد. ۳- چنانچه موضوع رساله دکتری در راستای تفاهم نامه پژوهشی دانشگاه با سایر سازمان ها و موسسات دولتی و غیر

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
		دولتی باشد موضوع مالکیت دستاوردهای حاصل از رساله، بر طبق تفاهم نامه مربوطه تعیین می شود . ۴- چنانچه موضوع رساله دکتری در راستای قرارداد پژوهشی استاد راهنما با سایر سازمان ها و موسسات دولتی و غیر دولتی باشد، در صورتی که قرارداد پژوهشی مزبور به تایید معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه رسیده باشد موضوع مالکیت دستاوردهای حاصل از رساله، در چهارچوب قرارداد پژوهشی مربوطه تعیین می شود . ۵- درج نشانی دوم از دستاوردهای مستخرج از رساله صرفاً برای دانشجویان بین الملل بلامانع است . ۶- دانشجو پس از گذراندن واحدهای درسی و دریافت درجه «قبول» از رساله خود، به دریافت درجه دکتری نائل می شود . ۷- چاپ رساله های دکتری در قالب کتاب، با مجوز کتبی از سوی استاد راهنما و طبق ضوابط معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه بلامانع است و ضروری است نویسندگان در مقدمه ذکر نمایند که این اثر مستخرج از رساله دکتری می باشد.
۵۰	چنانچه دانشجو در حین تحصیل و انجام پژوهش و تدوین رساله مرتکب تخلف علمی (جعل، تقلب، کپی برداری و دیگر مصادیق) شود و تخلف او از سوی کارگروه اخلاق در پژوهش دانشگاه اثبات گردد با رعایت ضوابط تعیین شده توسط کارگروه مذکور و متناسب با میزان تخلف، تصمیم گیری در مورد دانشجوی خاطی توسط دانشگاه انجام می شود. تبصره ۱: در صورت احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو پس از اتمام تحصیلات از سوی کارگروه اخلاق در پژوهش دانشگاه با رعایت ضوابط تعیین شده توسط کارگروه مذکور، تخلف مذکور بررسی و متناسب با میزان تخلف، تصمیم گیری در مورد دانشجوی خاطی توسط دانشگاه انجام می شود.	معاونت آموزش دانشکده لازم است گزارش مبنی بر تخلف علمی دانشجو را ظرف سه روز کاری به معاونت آموزش دانشگاه اعلام نماید.
۵۱	دانشگاه هایی که همزمان دارای هیأت امناء و هیأت ممیزه مستقل می باشند موظف هستند حداکثر تا پیش از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ نسبت به تدوین شیوه نامه اجرایی آیین نامه اقدام نمایند و آن را جهت اجرا ابلاغ نمایند و یک رونوشت از شیوه نامه اجرایی را به معاونت آموزشی وزارت ارسال نمایند. تبصره ۱: دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاه پیام نور، دانشگاه جامع علمی کاربردی، دانشگاه فنی و حرفه ای و دانشگاه فرهنگیان موظف می باشند شیوه نامه اجرایی این آیین نامه را حداکثر تا پیش از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ در سازمان مرکزی خود تدوین و جهت اجرا ابلاغ نمایند و یک رونوشت از شیوه نامه اجرایی را به معاونت آموزشی وزارت ارسال نمایند. تبصره ۲: دانشگاه هایی که دارای هیأت امنا و هیأت ممیزه مستقل به طور توأمان نمی باشند از شیوه نامه اجرایی دانشگاه جامع و معین دولتی استان محل استقرار	با توجه به اینکه دانشگاه قم مشمول تهیه دستورالعمل اجرایی می باشد. شیوه نامه اجرایی آیین نامه آموزشی همراه با ۲ شیوه نامه (شیوه نامه تطبیق و معادل سازی واحدهای آموزشی و شیوه نامه ارزیابی آزمون جامع) تهیه که پس از بررسی در چندین جلسه شورا در جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۷/۱۰ شورای آموزشی دانشگاه به تصویب نهایی رسید و جهت اجرا برای کلیه دانشجویان ورودی ۱۴۰۲ و بعد از آن ابلاغ گردید. شیوه نامه حاضر در جلسه مورخ ۱۴۰۴/۸/۶ مورد بازنگری دانشگاه قم قرار گرفته و به تصویب رسید.

شماره ماده	متن ماده	دستورالعمل ماده
	خود مندرج در بند ۳۹ پیوست شماره ۱ این آیین نامه تبعیت می نمایند. تبصره ۳: رعایت کلیه مواد و تبصره های این آیین نامه در شیوه نامه اجرایی تدوین شده توسط دانشگاه الزامی است. تبصره ۴: دانشگاه موظف هستند این آیین نامه و شیوه نامه اجرایی مورد بهره برداری برای آن را از طریق درگاه های اطلاع رسانی خود به اطلاع دانشجویان و اعضای هیأت علمی دانشگاه برساند . تبصره ۵: در صورت عدم تصویب و ابلاغ شیوه نامه اجرایی توسط دانشگاه پیش از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳، آخرین شیوه نامه اجرایی دانشگاه تهران (شیوه نامه تدوین شده برای ورودی های سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ مطابق مواد این آیین نامه) ملاک عمل خواهد بود. تبصره ۶: برای دانشجویان هر ورودی (تا پایان دوره تحصیلی) شیوه نامه اجرایی شروع دوره ملاک عمل است.	
۵۲	مسئولیت حسن اجرای این آیین نامه و پاسخگویی قانونی به آن بر عهده دانشگاه و نظارت بر اجرا و تفسیر مفاد آن بر عهده معاون آموزشی وزارت است.	تبصره: تفسیر مفاد مقررات داخلی موضوع آیین نامه بر عهده معاون آموزشی دانشگاه جامع استان است.
۵۳	این آیین نامه و تبصره های آن برای دانشجویان ورودی سال تحصیل ۱۴۰۲-۱۴۰۳ و پس از آن لازم الاجراست. مواردی که در شیوه نامه اجرایی دانشگاه ها مطابق با این آیین نامه تنظیم می شود نیز برای دانشجویان ورودی سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳ و پس از آن لازم الاجراست. برای دانشجویان ورودی های پیشین، مطابق با آیین نامه های ابلاغی دوره های خود عمل می شود.	
۵۴	این آیین نامه با یک مقدمه، ۵۴ ماده و یک پیوست، در جلسه شماره ۹۶۲ تاریخ ۱۴۰۲/۰۴/۲۵ به تصویب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی رسید و تمام آیین نامه ها و بخشنامه ها و مستندات مرتبط با مقررات آموزشی قبلی برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ و پس از آن لغو و بلا اثر است.	

« پیوست شماره ۱ آیین نامه »

(تعاریف)

- ۱- وزارت: منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.
- ۲- شورای عالی برنامه ریزی آموزشی: منظور شورای عالی برنامه ریزی آموزشی وزارت است.
- ۳- دانشگاه: منظور هر یک از دانشگاه ها و موسسه های آموزش عالی و پژوهشی دارای مجوز تاسیس از مراجع ذی ربط که مجری دوره های کاردانی، کارشناسی ناپیوسته، کارشناسی پیوسته، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی هستند.
- ۴- آموزش رایگان: منظور آموزش دانشجو در طول سنوات مجاز دوره تحصیلی، بدون پرداخت هزینه (در دانشگاه های استفاده کننده از بودجه عمومی دولت) است.
- ۵- مدرس: عضو هیأت علمی دانشگاه یا شخصی که به واسطه ابلاغ رسمی از جانب دانشگاه برای تدریس یک یا چند درس در دانشگاه بکارگیری می شود.
- ۶- دانشجو: فردی است که در یکی از دوره های آموزش عالی برابر ضوابط معین، پذیرفته شده، ثبت نام کرده و به تحصیل مشغول است.
- ۷- دانش آموخته: فردی است که یکی از رشته های دوره های تحصیلی مصوب را با موفقیت به پایان رسانده و برابر ضوابط معین، گواهی یا مدرک تحصیلی مربوطه را دریافت کرده است.
- ۸- حضوری: شیوه ای از پذیرش است که دانشجو به صورت تمام وقت در فعالیت های تحصیلی دانشگاه شرکت می کنند.
- ۹- غیر حضوری: شیوه ای از پذیرش است که دانشجو بدون حضور در دانشگاه، فعالیت های تحصیلی دارد.
- ۱۰- نیمه حضوری: شیوه ای از پذیرش است که بخشی از آموزش آن حضوری و بخش دیگر غیر حضوری به انجام می رسد.
- ۱۱- شهریه پرداز: منظور آموزش دانشجو در یک دوره تحصیلی به ازای پرداخت هزینه ها است.
- ۱۲- نیمسال تحصیلی: بازه زمانی تعیین شده که شامل ۱۶ هفته آموزش و ۲ هفته امتحانات پایانی است.
- ۱۳- بازه تابستانی: بازه زمانی شامل ۶ هفته آموزش و ۱ هفته امتحانات است.
- ۱۴- برنامه درسی: مجموعه به هم پیوسته ای از دروس هر رشته تحصیلی با هدفی مشخص، مصوب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی است.
- ۱۵- واحد درسی: ارزش مقداری درسی است که ساعات هر واحد مطابق آیین نامه تدوین و بازنگری برنامه های درسی مصوب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی تعیین می شود و طبق برنامه درسی مصوب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی اجرا می شود.
- ۱۶- درس جبرانی: درسی است که با تأیید گروه آموزشی، گذراندن آن برای رفع کمبود دانش یا مهارت دانشجو، در آغاز دوره تحصیلی، ضروری تشخیص داده می شود. این نوع درس فقط برای دانشجویانی که از رشته های غیر مرتبط وارد دوره شده اند مطابق ضوابط وزارت قابل ارائه است.

۱۷- **مشروطی:** وضعیت تحصیلی است که دانشجو در یک نیمسال بر حسب مقررات هر دوره تحصیلی، میانگین کمتر از حد نصاب تعیین شده در آن دوره را کسب کرده باشد.

۱۸- **رشته تحصیلی:** یک شعبه فرعی از شاخه های علمی که به لحاظ موضوع دارای قلمرو مشخص و متمایز از سایر شاخه های علمی است و به احراز دانش تخصصی، مهارت یا کارآمدی معینی می انجامد.

۱۹- **گرایش تحصیلی:** به شعبه ای از یک رشته که ناظر بر وجه تخصصی آن باشد اطلاق می شود. اختلاف درس ها در دو گرایش از یک رشته، نباید از ۷۰ درصد کل واحدهای رشته بیشتر باشد.

۲۰- **کاردانی پیوسته:** دوره تحصیلی است که دارندگان مدرک دیپلم، (در نظام آموزشی دارای پیش دانشگاهی بدون نیاز به گذراندن دوره پیش دانشگاهی) به آن وارد می شوند و با گذراندن حداقل ۶۸ واحد درسی طبق برنامه مصوب، به دریافت مدرک کاردانی نایل می آیند.

۲۱- **کاردانی ناپیوسته:** دوره تحصیلی پس از دوره متوسطه است که فرد پس از اخذ دیپلم و گذراندن دوره پیش دانشگاهی (در نظام آموزشی دارای پیش دانشگاهی) به آن وارد می شود و با گذراندن حداقل ۶۸ واحد درسی طبق برنامه مصوب، به دریافت مدرک کاردانی نایل می آید.

۲۲- **کارشناسی پیوسته:** دوره تحصیلی پس از دوره متوسطه است که فرد پس از اخذ دیپلم و گذراندن دوره پیش دانشگاهی (در نظام آموزشی دارای پیش دانشگاهی) به آن وارد شده و با گذراندن حداقل ۱۳۰ واحد درسی طبق برنامه درسی مصوب به دریافت مدرک کارشناسی نایل می آید.

۲۳- **کارشناسی ناپیوسته:** دوره تحصیلی است که پس از دوره کاردانی (پیوسته یا ناپیوسته) آغاز و با گذراندن حداقل ۶۸ واحد درسی طبق برنامه مصوب به دریافت مدرک کارشناسی منتهی می شود.

۲۴- **کارشناسی ارشد:** دوره تحصیلی است که پس از دوره کارشناسی آغاز می شود و شامل ۲۸ تا ۳۲ واحد درسی است.

۲۵- **دکتری تخصصی:** دوره تحصیلی است که پس از دوره کارشناسی ارشد آغاز می شود و شامل ۳۶ واحد درسی است.

۲۶- **گروه آزمایشی:** مجموعه رشته های تحصیلی در دوره متوسطه است که با توجه به مواد آزمون مشترک، دسته بندی می شود.

۲۷- **گروه آموزشی:** بنیادی ترین واحد سازمانی دانشگاهی متشکل از تعدادی عضو هیأت علمی با تخصص مشترک، در یک رشته علمی خاص با چند رشته متجانس که به منظور ایجاد و اجرای آن رشته تحصیلی در دانشگاه تشکیل می شود.

۲۸- **مجموعه امتحانی:** منظور مجموعه امتحانی مندرج در دفترچه ثبت نام آزمون سازمان سنجش آموزش کشور است.

۲۹- **شورای آموزشی:** یکی از شوراهای تخصصی در نخستین سطح سیاست گذاری و برنامه ریزی راهبردی در امور آموزشی دانشگاه است که به منظور ایجاد هماهنگی و تسهیل در امور اجرایی مرتبط با تحصیل دانشجو در حوزه معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی تشکیل می شود.

۳۰- **شیوه آموزشی - پژوهشی:** شیوه ای تحصیلی در دوره کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی که برنامه درسی مربوط به آن، علاوه بر واحدهای درسی، مشتمل بر اجرای یک پروژه تحقیقاتی است که منجر به پایان نامه و یا رساله می شود.

۳۱- **شیوه مجازی:** شیوه آموزشی در دوره کارشناسی یا کارشناسی ارشد است که دانشجوی آن برابر ضوابط معین پذیرفته و ثبت نام می شود و به کمک فناوری اطلاعات و ارتباطات، تحصیل می کند. در این شیوه دانشجو نیمه حضوری با غیر حضوری تحصیل می کند.

۳۲- **ارزیابی جامع:** بررسی همه جانبه از توانمندی های آموزشی و پژوهشی دانشجوی دکتری تخصصی است که پس از گذراندن واحدهای دوره برگزار می شود.

۳۳- **راهنمای آموزشی:** عضو هیأت علمی آگاه و مسلط به امور آموزشی و پژوهشی است که از سوی دانشگاه انتخاب می شود تا از تاریخ ورود تا پایان دوره تحصیلی، راهنمای تحصیل دانشجو در دوره کاردانی و کارشناسی باشد.

۳۴- **پایان نامه:** مستند علمی است که در فرآیند تحصیل دانشجوی دوره کارشناسی ارشد و از طریق تحقیق در یک حوزه معین از رشته یا گرایش تحصیلی و با راهنمایی استاد/استادان راهنما و حسب مورد بر اساس استانداردهای پژوهشی تدوین می شود.

۳۵- **رساله:** مستند علمی است که در فرآیند تحصیل دانشجوی دوره دکتری تخصصی و از طریق تحقیق در یک حوزه معین از رشته یا گرایش تحصیلی، با راهنمایی استاد/استادان راهنما و بر اساس استانداردهای پژوهشی با هدف توسعه مرزهای دانش تدوین می شود.

۳۶- **استاد راهنما:** یکی از اعضای هیأت علمی دارای مدرک دکتری تخصصی است که مسئولیت راهنمایی دانشجو را در انجام پایان نامه یا رساله بر عهده دارد.

۳۷- **استاد مشاور:** یکی از اعضای هیأت علمی و یا فرد دارای صلاحیت با تخصص مرتبط است که مسئولیت مشاوره دانشجو را در انجام پروژه، پایان نامه و یا رساله بر عهده دارد.

۳۸- **هیأت داوران:** اعضای هیأت علمی یا افراد متخصص دارای صلاحیت دانشگاهی هستند که برای ارزیابی کمی و کیفی پایان نامه و یا رساله دانشجو در دوره کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی مطابق دستورالعمل اجرایی مصوب دانشگاه انتخاب می شوند.

۳۹- **دانشگاه جامع و معین دولتی استان موضوع آیین نامه مذکور:** آذربایجان شرقی (دانشگاه تبریز)، آذربایجان غربی (دانشگاه ارومیه)، اردبیل (دانشگاه محقق اردبیلی)، اصفهان (دانشگاه اصفهان)، البرز (دانشگاه خوارزمی)، ایلام (دانشگاه ایلام)، بوشهر (دانشگاه خلیج فارس)، تهران (دانشگاه تهران)، چهارمحال و بختیاری (دانشگاه شهرکرد)، خراسان جنوبی (دانشگاه بیرجند)، خراسان شمالی (دانشگاه بجنورد)، خراسان رضوی (دانشگاه فردوسی مشهد)، خوزستان (دانشگاه شهید چمران اهواز)، زنجان (دانشگاه زنجان)، سمنان (دانشگاه سمنان)، سیستان و بلوچستان (دانشگاه سیستان و بلوچستان)، فارس (دانشگاه شیراز)، قزوین (دانشگاه امام خمینی (ره) قزوین)، قم (دانشگاه قم)، کردستان (دانشگاه کردستان)، کرمان (دانشگاه شهید باهنر کرمان)، کرمانشاه (دانشگاه رازی)، کهگیلویه و بویراحمد (دانشگاه یاسوج)، گلستان (دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان)، گیلان (دانشگاه گیلان)، لرستان (دانشگاه لرستان)، مازندران (دانشگاه مازندران)، مرکزی (دانشگاه اراک)، هرمزگان (دانشگاه هرمزگان)، همدان (دانشگاه بوعلی سینا)، یزد (دانشگاه یزد)

۴۰- **هزینه های رفاهی:** منظور تسهیلات و امکانات غیر آموزشی مانند کمک هزینه های خوابگاه، تغذیه، ایاب و ذهاب و سایر مواردی که توسط دانشگاه به صورت رایگان یا یارانه ای به دانشجو تخصیص می یابد.

« پیوست شماره ۲ آیین نامه »

الف: تطبیق واحد دروس در مقاطع کارشناسی پیوسته

بخش اول: شرایط، ضوابط و مقررات کلی تطبیق واحد

ماده ۱: سرفصل دروس مورد تقاضا باید مطابق با برنامه درسی مصوب شورای عالی برنامه ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و حداقل با ۷۵٪ مشابهت محتوای آموزشی در رشته جدید باشد.

تبصره ۵: تشخیص مشابهت دروس با گروه آموزشی می باشد.

ماده ۲: دروس گذرانده شده در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی، دانشگاه های آزاد و پیام نور بعد از اعمال ضریب تطبیق در صورتی که نمره حاصل بالاتر از ۱۲ باشد قابل پذیرش است.

تبصره ۱: دروس گذرانده شده در دانشگاه های دولتی، مراکز آموزش عالی، دانشگاه های آزاد و غیره در مقطع کارشناسی، پس از اعمال ضریب طبق جدول تطبیق زیر قابل ثبت می باشد. دروسی که نمرات آنها بعد از اعمال ضریب بالای ۱۲ شود قابل تطبیق و پذیرش است و با تعداد واحد و نمره حاصل در کارنامه ثبت می گردد.

ردیف	۱	۲	۳
نام و نوع دانشگاه	کلیه دانشگاه های دولتی	دانشگاه های غیر انتفاعی و دانشگاه های آزاد مراکز استان ها	سایر دانشگاه های آزاد، غیرانتفاعی، پیام نور و غیره و همچنین پذیرش بدون آزمون
ضریب پذیرش	۱	۰,۹	۰,۷۵

تبصره ۲: به منظور انتظام بخشی به امور آموزشی دانشگاه ها و جلوگیری از مدرک گرایی و بی محتوا شدن انصراف و اخراج در نظام آموزش عالی، برای دانشجویان انصرافی یا اخراجی، حداکثر تا سقف ۵۰ درصد واحدهای درسی دوره تحصیلی فعلی و برای دانشجویان تغییر رشته، انتقالی یا تغییر رشته توأم با انتقال، بدون محدودیت سقف پذیرش واحد، معادل سازی انجام می شود.

ماده ۳: دروس عمومی با سایر دروس (اصلی، اختیاری و غیره) و بالعکس قابل تطبیق نیست.

ماده ۴: تطبیق دروس، پس از اعلام نظر گروه آموزشی مربوطه و با تأیید معاون آموزشی دانشکده قابل اعمال است.

ماده ۵: حداکثر زمان سپری شده از دوره قبلی برای پذیرش دروس ۵ سال می باشد.

ماده ۶: حداکثر تعداد واحد قابل پذیرش متناسب با پذیرش مجدد، انتقال و غیره در بخش های مربوطه تعیین شده است.

بخش دوم: تطبیق واحد دانشجویان تغییر رشته، انتقال و انتقال توأم با تغییر رشته

ماده ۷: انتقال، تغییر رشته و انتقال توأم با تغییر رشته طبق مقررات مربوطه انجام می شود.

ماده ۸: تطبیق واحد به صورت ترم به ترم و مطابق با کارنامه دانشجو انجام می شود و هیچ ترمی از دانشجو، حتی اگر درسی در آن نیم سال قابل تطبیق نباشد، حذف نمی شود.

ماده ۹: دروسی که در سرفصل رشته جدید وجود ندارد، قابل تطبیق نمی باشد.

ماده ۱۰: در تغییر رشته و انتقال دائم توأم با تغییر رشته، در صورتی که میانگین نمرات پذیرفته زیر ۱۲ باشد یک ترم از مشروطی های مجاز دانشجو، کسر خواهد شد.

ماده ۱۱: کلیه دروس گذرانده شده دانشجوی در دانشگاه مبدأ بر اساس جدول شماره ۱ قابل پذیرش است.

بخش سوم: تطبیق واحد دروس دانشجوی محروم از تحصیل، انصرافی و یا فارغ التحصیل

ماده ۱۲: دروس پروژه، کارآموزی، کارورزی، سمینار، قابل معادل سازی نمی باشد.

ماده ۱۳: به ازای هر ۱۲ تا ۲۰ واحد از دروس تطبیقی دانشجویان مقطع کارشناسی، تعداد یک نیم سال از سنوات مجاز تحصیلی دانشجوی کاسته می شود.

ماده ۱۴: نمرات کلیه دروس پذیرفته شده با احتساب در معدل کل و در یک نیمسال تحصیلی با عنوان دروس انتقالی ثبت و باقی می ماند.

ماده ۱۵: تطبیق دروس دوره های قبلی دانشجوی مشمول آموزش رایگان، منوط به تسویه حساب دانشجوی با دانشگاه قبلی می باشد.

بخش چهارم: تطبیق واحدهای درسی دانشجویان به صورت مهمان در سایر دانشگاه ها

ماده ۱۶: دروسی که دانشجوی به صورت مهمان اخذ نموده است (قبولی، مردودی و یا غیبت) عیناً و به صورت ترم به ترم در کارنامه دانشجوی ثبت می گردد.

ماده ۱۷: فقط دروسی قابل پذیرش است که توسط گروه آموزشی در نامه معرفی دانشجوی مهمان قید شده باشد.

تبصره: دروسی که دانشجوی بدون معرفی رسمی از دانشگاه، اخذ نموده باشد، قابل پذیرش نیست.

ماده ۱۸: صدور مجوز برای مهمانی در نیم سال های بعدی، مشروط به ثبت کلیه نمرات دانشجوی در نیم سال های ماقبل مهمانی در دانشگاه می باشد.

تبصره: دانشجوی موظف است مراحل ثبت نمرات را حداکثر تا ابتدای شهریور هر سال در کارنامه تحصیلی خود پیگیری نماید.

ماده ۱۹: مسئولیت بررسی حذف پزشکی، حذف آموزشی و حذف ترم دروس اخذ شده دانشجویان مهمان، برعهده دانشگاه مقصد است و دانشگاه مبدأ براساس گزارش دانشگاه مقصد، عمل می نماید.

ب: تطبیق واحد دروس مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری

ماده ۲۰: سرفصل دروس مورد تقاضا باید مطابق با برنامه درسی مصوب شورای عالی برنامه ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری باشد.

ماده ۲۱: حداکثر تعداد دروس قابل تطبیق در مقطع کارشناسی ارشد ۱۲ واحد با نمره حداقل ۱۴ و در دوره دکتری ۹ واحد با حداقل نمره ۱۶ می باشد.

تبصره: نمرات در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری فقط از دانشگاه های دولتی با نظر گروه آموزشی مربوطه قابل پذیرش است.

ماده ۲۲: به ازای هر ۸ تا ۱۲ واحد مقطع کارشناسی ارشد و ۶ تا ۹ واحد در دوره دکتری، تعداد یک نیم سال از سنوات مجاز تحصیلی دانشجوی کاسته می شود.

ماده ۲۳: حداکثر زمان سپری شده از دوره قبلی برای پذیرش دروس ۵ سال می باشد.

« پیوست شماره ۳ آیین نامه »

ماده ۱: هدف از ارزیابی جامع:

- ۱-۱- کسب اطمینان از توانمندی های آموزشی و پژوهشی دانشجویان برای استمرار فعالیت پژوهشی
- ۲-۱- توانایی تجزیه و تحلیل اصولی مسائل با رویکرد علمی
- ۳-۱- برخورداری از قوه ابتکار و قابلیت های پژوهشی
- ۴-۱- ارزیابی جهت دار درس های دوره با محوریت موضوع رساله

ماده ۲: ترکیب هیأت ارزیابی کننده:

ارزیابی جامع توسط کمیته تخصصی گروه و بوسیله هیأتی مرکب از حداقل ۴ نفر به شرح زیر برگزار می شود:

- ۲-۱: مدیر گروه به عنوان رئیس جلسه و نماینده شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده.
- ۲-۲: استاد(اساتید) راهنمای رساله و استاد مشاور.
- ۳-۲: حداقل دو نفر از اعضای هیأت علمی گروه آموزشی (درگرایش مربوطه) به غیر از استاد راهنما.
- ۴-۲: در صورت لزوم گروه آموزشی می تواند حداقل یک نفر عضو هیأت علمی با مرتبه حداقل استادیاری با تخصص نزدیک به موضوع(از گروه یا خارج از گروه آموزشی) را انتخاب نماید.
- تبصره ۱: در صورت عدم امکان حضور مدیر گروه به عنوان رئیس و نماینده شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، یکی از اعضای هیأت داوران توسط شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده به این عنوان و با حق رأی تعیین می شود.
- تبصره ۲: اعضای هیأت علمی مذکور به پیشنهاد گروه مربوطه و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده تعیین می شوند.
- تبصره ۳: جلسه کمیته با حضور حداقل ۴ عضو و با رعایت موارد مذکور رسمیت می یابد، حضور رئیس کمیته و نماینده شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و استاد(اساتید) راهنما الزامی است.

ماده ۳: شرایط شرکت در ارزیابی جامع:

بر اساس ماده ۱۴ آیین نامه دوره مذکور، برای ورود به مرحله ارزیابی جامع، کسب میانگین کل حداقل ۱۶ از تمام واحدهای آموزشی ضروری است.

تبصره ۱: ارزیابی جامع شامل دو آزمون کتبی و شفاهی می باشد.

تبصره ۲: دروس امتحانی ارزیابی جامع باید حداقل ۲ ماه قبل از برگزاری توسط مدیر گروه آموزشی مربوط به طور مکتوب و به نحو مقتضی به اطلاع دانشجو برسد، دانشجو نیز موظف است نسبت به اخذ مواد آزمون و تاریخ دقیق ارزیابی جامع از گروه آموزشی کسب اطلاع نماید.

تبصره ۳: حداقل نمره قبولی در آزمون جامع ۱۶ است. چنانچه دانشجویی موفق به کسب نمره قبولی نشود صرفاً می تواند یک بار دیگر در ارزیابی جامع شرکت کند و آن را با موفقیت بگذراند.

ماده ۴: زمان برگزاری ارزیابی جامع:

آزمون جامع برای هر رشته - گرایش گروه آموزشی در طول هر سال تحصیلی ۲ بار(در نیمسال اول و نیمسال دوم) می تواند برگزار شود و نتایج آزمون باید در نیمسال اول حداکثر تا تاریخ **اول دی ماه** و در نیمسال دوم حداکثر تا تاریخ **اول تیر ماه** ثبت و تایید گردد.

تبصره: دانشجو موظف است در موعد مقرر درخواست خود مبنی بر شرکت در آزمون جامع را به آموزش دانشکده تحویل دهد.

ماده ۵: نحوه ثبت نمره آزمون جامع در کارنامه دانشجو:

- ۵-۱: آزمون جامع به عنوان پیشنهاد واحد رساله (بدون تأثیر در معدل) می باشد و کلیه دانشجویان دوره دکتری باید آزمون جامع را در اولین نیم سال تحصیلی ممکن بعد از گذراندن کلیه واحدهای درسی (به جز رساله) حداکثر در نیم سال چهارم اخذ نمایند.
- ۵-۲: در صورت موافقت با تمدید مهلت شرکت در ارزیابی جامع به دانشجو حداکثر یک نیم سال فرصت شرکت در آزمون داده می شود و برای آن نیم سال وضعیت "در انتظار آزمون جامع" ثبت می شود.

ماده ۶: ضرایب ارزیابی جامع:

در ارزیابی جامع سهم آزمون کتبی و شفاهی به نسبت ۶۰ درصد کتبی و ۴۰ درصد شفاهی می باشد.

ماده ۷: مواد آزمون:

- ۷-۱: آزمون کتبی از محتوای دروس اصلی رشته مربوط در سطح تحصیلات تکمیلی و با پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه آموزشی حداقل دو و حداکثر چهار موضوع به صورت تشریحی و حداکثر در یک هفته انجام می شود.
- ۷-۲: آزمون شفاهی حداکثر تا یک ماه بعد از آزمون کتبی به منظور ارزیابی قابلیت های پژوهشی، آموزشی و توانایی دانشجو در انجام پژوهش مستقل برگزار می شود.
- تبصره ۱:** به منظور تسریع در روند فعالیت های پژوهشی دانشجویان، نتایج آزمون کتبی باید حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز توسط گروه آموزشی مربوط به معاونت آموزشی دانشکده اعلام شود، معاونت آموزشی دانشکده حداکثر ظرف مدت یک هفته پس از دریافت نتایج، مجوز برگزاری آزمون شفاهی را صادر می نماید.
- تبصره ۲:** آزمون شفاهی بر اساس اطلاعات و توانایی علمی رشته تحصیلی دانشجو به عمل می آید.
- تبصره ۳:** زمان اعلام نتیجه نهایی ارزیابی جامع حداکثر یک هفته پس از تاریخ برگزاری آزمون شفاهی می باشد.
- تبصره ۴:** فرم مخصوص اعلام نتایج ارزیابی جامع باید به صورت تایپ شده و حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز از تاریخ برگزاری ، بدون قلم خوردگی توسط مسئول مربوطه، به اداره تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال گردد.

ماده ۸: جایگزین آزمون جامع کتبی :

- دانشجو در موارد زیر می تواند از گذراندن آزمون جامع کتبی معاف شود:
- الف- دانشجویی که موفق به انتشار یا اخذ پذیرش قطعی یک مقاله در مجلات علمی پژوهشی با رتبه الف یا ب یا با نمایه بین المللی معتبر با همکاری استاد راهنمای پیشنهادی (در پروپوزال رساله) یا یکی از اعضای هیات علمی گروه آموزشی مرتبط با تخصص مربوطه شود، بعد از ارزیابی طبق تبصره ۲ در صورت اخذ حداقل نمره لازم از آزمون جامع کتبی معاف می شود.
- ب- دانشجویی میانگین حداقل ۱۸ از واحدهای آموزشی را کسب و هیچکدام از دروس را مردود نشده باشد بعد از ارزیابی طبق تبصره ۲ در صورت اخذ حداقل نمره لازم از آزمون جامع کتبی معاف می شود.
- ج- دانشجویی که موفق به ثبت اختراع با همکاری استاد راهنمای پیشنهادی (در پروپوزال رساله) یا یکی از اعضای هیات علمی گروه آموزشی مرتبط با تخصص مربوطه شود و مستندات مورد تایید توسط مراجع ذیصلاح (تایید کننده اختراعات علمی) بعد از ارزیابی طبق تبصره ۲ در صورت اخذ حداقل نمره لازم از آزمون جامع کتبی معاف می شود.

تبصره ۱: مقاله / مقالات مزبور باید به نام دانشگاه قم به چاپ برسد.

تبصره ۲: اعضای کمیته برگزاری آزمون جامع باید مقاله / مقالات، یا کسب میانگین حداقل ۱۸ با شرایط بند ب، و یا ثبت اختراع طبق بند ج را مورد ارزیابی قرار داده و نمره ای بین ۵ تا ۱۲ جهت جایگزین آزمون جامع کتبی در نظر بگیرند.

تبصره ۳: دانشجو نمی تواند از مقالات یا ثبت اختراعی که برای معافیت از آزمون جامع کتبی استفاده کرده به عنوان مقاله مورد نیاز برای دفاع از رساله خود استفاده نماید.

ماده ۹: محرومیت از تحصیل:

در صورتی که صلاحیت علمی دانشجو برای استمرار فعالیت پژوهشی پس از دو بار ارزیابی جامع احراز نشود، دانشجو از ادامه تحصیل محروم می شود.